

ГИМНАЗИЈАЛАЦ

часопис професора и ученика

бр. 14 и 15

Нова
реалност

и

Нека нова
нормалност

Редакција

Издавач - гимназија „Милоје Добрашиновић“

Ајсела Маџгаљ проф. - одговорни уредник

Радивоје Фемић - главни уредник

Ајлан Зајмовић - главни уредник

Кретативни тим и аутори текстова:

Марко Петрић

Милица Шарчевић

Самира Сијарић

Томица Војиновић

Ајлан Зајмовић

Радивоје Фемић

Ирма Трубљанин проф. - лектор

Корице -

Мехмед Суљевић проф. - рад „фрагментација“

Компјутерска обрада часописа -

Радивоје Фемић

Компјутерска обрада корица -

Марко Петрић

Редакција

Увод

Човјек постоји, пише да би био упамћен, а остаће упамћен ако буде вриједио. Да ли вриједи - показаће вријеме, до тада ће цијело човјечанство пркосити времену, а на нама је да се потрудимо за нешто више.

Овај *Гимназијалац* биће *Гимназијалац* у доба короне, али ми нећемо много страница потрошити темама везаним за овај вирус. Ми ћемо побјећи од њега, захваљујући њему и времену које нам је дао.

Пред вама је двоброј *Гимназијалца* јер нам је слободно вријеме омогућило да удахнемо пуним плућима, размислимо и пустимо да ствари теку спорије. Тако смо успјели да испратимо више и да капирамо боље. За разлику од прошлог пута, више посвећеног времена дало је резултате. Сада смо, како се надамо, креативнији, обимнији, разноврснији и, надамо се, зрелији, а све у духу наше ере, у даху нове младости. Можда је то најбоље објаснио наш професор ликовног, Мехмед Суљевић, чија изложба је носила назив Нова реланост, а ако додамо нове околности, у којима и пишемо наш *Гимназијалац*, нека слоган буде *Нека нова нормалност!*

Verba volant, scripta manent – Ријечи лете, оно што је написано остаје. Тако каже стара латинска пословица, и заиста је тако. Дакле, драги гимназијалци, нека ваша дјела буду свијет, нека ваше учење тај свијет учини бољим и нека ваша љепота тај исти свијет учини љепшим!

Бити човјек који учи није задатак, то је привилегија. Богатство је имати знање, а вриједност - користити га! Бог нам даје живот, а Андрић је рекао: „Живот нам враћа само оно што ми другима дајемо“, па, драги гимназијалци, вјерујмо у своје знање, оно нас неће издати. Помоћи ће нам да остваримо своје снове, а дружење кроз гимназијске дане свакако јесте својеврсно најљепши сан.

Радивоје Фемић, уредник часописа *Гимназијалац*

За Гимназијалц пише: Ајсела Маџгаљ, проф.

Свима нам је драго што се најмлађи враћају у школске клупе. Али бих вољела да кажем коју ријеч о мало старијима. Онима који и даље са уздасима сједе и чекају.

Драги тинејџери, нисмо вас заборавили!

Нама је циљ да се вратите у школу прије љета. Захвалили смо се овдје досад многим на допринос и труду током ове епидемије. И сада је крајње вријеме да се захвалимо нашој омладини. Они су поднијели заиста велику жртву. Последњих недјеља су одрасли били у невјерици због забране одласка у викендице и фрустрирани што морају да раде од куће. И ја саосјећам с њима! Али, викендице ће нас сачекати кад све ово прође. На послу ће нам се исто све вратити у нормалу. А када сте млади, ништа се касније не може поредити са овим сада.

Прољећни дани када имате 14 година вас неће сачекати да се вратите.
Љето са 17 година је само једно.

Матуранти неће поново бити матуранти.

Ми, одрасли, можемо лако да ”разглабамо” о слједећој години. Сљедећа година је за маторце који купују мљевено месо и тоалет папир на акцији. Сљедеће љето не постоји када је човјек млад. Млади размишљају само о томе шта ће се десити данас или сјутра.

Млад си кад:

- машташ о томе шта ће бити овог љета и овог полугођа;
- сањаш да побиједиш на турниру у фудбалу и освојиш лигу с најбољим скором икада;
- једва дочекаш екскурзију гдје ћеш коначно прићи својој симпатији;
- планираш хаљину за матуру (убјеђујеш се с родитељима мјесецима да ти купе баш ону најљепшу), сањаш то вече гдје ћеш плесати и проводити се до касно у ноћ.

Али, ето... Дође вирус и развеје све те снове. Нема више турнира у фудбалу и нема екскурзије. Нема матурске вечери. А онда мораш да се сконцентришеш на телевизијске часове док родитељи галаме око тебе на Скајп састанку за посао. Немогуће!

Вољела бих да могу да вам кажем да ће све ускоро бити као прије. Али... неће.

Ово полугође ће бити другачије.

Ово љето ће бити другачије.

Цијела ова година ће бити другачија.

Ви сте генерација која ће морати другачије.

Ви сте ставили свој живот на чекање да би други свој живот сачували.

Надам се да ћете ипак плесати, иако матурске вечери неће бити.

Надам се да ћете ипак постићи сјајне резултате – иако неће бити у фудбалу.

Надам се да ћете ипак флертовати са симпатијама – иако неће бити екскурзије.

Надам се да ћете лијепо прославити своју матуру – иако ће бити другачија од оног на што сте навикли.

Ваше године су специјалне и непоновљиве!

Надам се да ће вам бити лијепе и у оваквој ситуацији.

Омладино, најљепше вам хвала! И хвала матурантима генерације 2020. Нећемо вам ово заборавити!

Након недавно одржаног говора министра здравља Норвешке, на конференцији за новинаре, мало који виртуоз би се усудио да остави на папиру траг неке ријечи, стих или текст који би елиптичност, емпатичност и компактност овог текста допунио ваљаним ријечима, а да га не “оскрнави”. Водећи се хаику принципом да “ријечима треба да буде тијесно, а мислима пространо” кроз наредне редове, инспирисана горе наведеним текстом, покушаћу само да дио своје мотивације проузроковане овим говором пренесем на вас, драги ученици, и покушам да освијестим и предочим просторе за рад на себи, за лично напредовање и побољшање претходних активности које су безмало дехуманизовали и знатно редуковали истинске и исконске људске вриједности и стријемљења.

У недавној анкети, 91% Британаца изјаснило се да не жели да се врати у "нормалу" (YouGov анкета спроведена 17. априла 2020. на узорку од 4343 одрасле особе):

Нећемо се вратити у нормалу. Никад није ни било нормале. Наше функционисање прије Короне није био „нормално“, осим што смо нормализовали похлепу, неједнакост, исцрпљеност, истрошеност, дисконектованост, збуњеност, бијес, гомилање, мржњу и оскудицу. Добили смо прилику да саишјемо нову одјећу - ону која ће пристајати и човјечанству и природи. - Б. Браун

Стога, како бисмо избјегли отуђење, „алиенизацију“ са чијим концептом су сви матуранти добро упознати кроз дјела Кафке и Камија, неопходна је самоконтрола, промишљање и рационализација поступака и враћање на исконске функционалне вриједности какве су породица, љубав и знање.

Толико ће се људи, када ово једном заврши, наћи на неком новом почетку, отпочети “Нови живот” (О. Памук), да више уопште неће бити тако чудно да се започне нешто сасвим ново, од почетка, без икакве бригае шта ће ко други о томе да мисли. Тада, довољно људи би могло да се нађе у сличној ситуацији да никога неће морати да буде срамота да крене за неким сасвим новим циљем. Ако је икада било вријеме за потпун заокрет у животу, сада је.

Период иза нас је тежак. Слиједи много тежи. Не желећи да патетично залазим и прогнозирамо несрећну будућност, сматрам да је вријеме да коперникански обрнемо ствари у нашу корист. Будимо свјесни да се „на муци познају јунаци” и да кад изађемо из ове пошасте, као побједници, ми ћемо писати историју! Бићемо виновници наше будућности и стамено и поносно ћемо да блистамо са врха који нас нетакнут чека!

Јунак се не постаје велики током удобности. Свијетле и племените душе нашег свијета постају снажне, храбре и моралне одлучно пркосећи олујама потешкоћа и сумњи. У тренуцима највеће слабости добићемо прилику да искујемо своју снагу. Стварна моћ, стога, не произилази из лагодног живота, већ из силног труда и зноја, дисциплине и посвећености, као и тешког рада у стријемљењу ономе што ваше најзвишеније “ЈА” зна да је исправно. Настављању и кад вас све притиска и тјера да одустанете.

Зато наставите! Наставите да радите домаће. Да спремате матуру. Пријемне испите. Да будете здрави, изврсни и млади. Јер ова година је посебна за вас, само зато што сте и ви посебни.

Мени, мени је лично, сјајно! Када бих знала да нико више не оболијева и не умире, рекла бих хвала короно на овом миру и ваздуху гдје сувишностима нема мјеста, а личном унапређењу таман колико треба!

Приредио: Радивоје Фемић

Причао ми је професор Тодор Дамјановић, оснивач Гимназијалца, достојан незаборав

Драги Гимназијалци, вјероватно је неко од вас већ чуо за ово име, за име чувеног професора Тодора Дамјановића. Али, вјероватно нисте знали да је управо он оснивач *Гимназијалца*. Да, баш тако. И он је био уредник највећег броја издатих *Гимназијалаца* до сада. Како је настала та идеја и како је некада изгледао часопис, сазнаћемо у наставку текста.

На питање како је дошао на идеју да започне рад на школском часопису, поштовани професор је одговорио:

Пронашао сам у Гимназији лист који је стајао у библиотеци, а изашао је, и Гимназија га је издала, вјеровали или не, 1955. године. Прочитао сам те радове, а аутори су, што се и касније видјело, постали озбиљни писци, а тада су сарађивали у том листу. Тако је и у мојим листовима, а изашло их је десетак, највише страница утрошено за радове, поезију и прозу, приповијетке, пјесме, а једна ученица је чак почела писати и роман.

Професор, који је већ тринаесту годину у пензији, са својих 77 година, још увијек се радо сјећа дана проведених за катедром. Какав је то човјек и какав професор, ми данас можемо видјети из његових порука које шаље гимназијалцима!

И учи!

Учи!

Читај!

Књига је посланица.

Књига је уживање.

Књига је утјеха!

Када сам га питао како је било у том времену радити *Гимназијалац*, професор Тодор је одговорио:

Било је потешкоћа. Било је тада тешко доћи до новца. Највише сам учествовао ја, али и по неки ученик из мало имућније породице. Тада руководство није имало пуно разумијевања за мене. До новца се долазило потешко, а када сам највише залауфао, тада се догодило да више нисам могао створити новац. Тако се све и завршило.

Треба нагласити да се времена мијењају, па и људи. Данас школа има ведар дух својих ђака, ново руководство које се несебично даје за разумијевање ученика, а све то у корист афирмације школе, ради очувања легендарног имена Гимназије!

Сада, као што се већ почело назирати, мудрости никада доста!

Понекад када се критикује, треба и заћутати. Не треба много ни причати. Андрић би рекао: „Говорење је слабост, јер старци и дјеца воле да причају.“ А и ја сам ушао у године, па ми то наиђе у сјећању. А заиста ми године не доносе памет него заборав. Много шта сам и заборавио. Једино остане урезано дубоко у глави старца оно што је искучио. Но, треба радити. Ниједан се посао не може завршити без рада. А радити Гимназијалац, било је задовољство! То тек сада, у овим старим годинама, видим. Каква је то била сарадња са ученицима!

Млади људи читају да би сазнали, да би научили, а стари да би заборавили. Чини ми се да је негдје Бајрон рекао: „Ја сам пенео, гдје сам негдје био ватра!“ Тако нама старима суперлатив више није потребан. Терет година учини да изгубимо повјерење чак и у себе. Но, пиши. Написана ријеч остаје!

Дотакавши се поезије о којој је доста писано како некада, тако и сада, професор је рекао следеће:

Мора и срце да се наслика. Шта би била пјесма без срца? Таман када су ми ђаци почели писати приповијетке и једна дјевојка је приводила крају роман, а ја сам неке инсерте уносио у Гимназијалац, таман када сам прешао на прозу, више нико није хтио да ми помаже. Ах, а био сам два броја припремио и остадоше нештампани. Жао ми је, и до краја живота то нећу заборавити.

Направивши паралелу између часописа некада и сада, утврдили смо да нема драстичних разлика. Смисао је остао исти.

Имао сам више рубрика, али сам највише пажње посветио литералној секцији. Биле су и рубрике о спорту, о ђацима који су освајали награде. Писали су ми и матуранти. Писали су утиске са екскурзије. Имао сам осврт и на дјечије радове. И о њима сам писао.

За крај, професор нам је поручио да истрајемо!

Наравоученије је да се треба потрудити, учинити добро и паметно, јер *рука која даје, већа је од оне која узима*, како је једном приликом професор Годор и рекао.

Приредио: Радивоје Фемић

Видјевши на огласној табли школе позив за тестирање интелигенције у организацији Менсе, одлучио сам да се пријавим. Искрен да будем, нијесам вјеровало у себе, али је нада да ћу да задовољим услов за чланство постојала дубоко скривена у мени. Када сам добио резултате, нијесам могао да вјерујем - постао сам члан друштва којем сам се одмалена дивио. Бити члан Менсе посебна је част, част која са собом носи и дозу одговорности.

Предсједник Менсе Црне Горе, Марко Лакић, представиће нам ову организацију и рећи нешто више о активностима и плановима за наредни период:

Менса је међународна организација са само једним условом за чланство - коефицијент интелигенције (IQ) већи од 130 по Векслеровој или 148 по Кателовој скали остварен на стандардизованом (IQ) тесту. У складу са нормативама MENSE International чији смо дио, ова тестирања у Црној Гори организујемо посљедњих 20 година.

Основни циљеви Менсе су да препозна и помогне развој интелигенције, да охрабри истраживање њене природе, као и стварање стимулативног, интелектуалног и друштвеног окружења за своје чланове, у коме ће кроз размјену искустава и знања дати допринос остваривању добробити локалних заједница и друштва уопште. Кроз умрежавање натпросјечно интелигентних особа, њихове размјене информација и искустава, стварамо платформу за партнерства на домаћем и међународном нивоу као и промоцију и валоризацију капацитета и ресурса чланова.

За заједнице у којима дјелујемо у Црној Гори трудимо се да организујемо различите активности, неке самостално, друге у сарадњи са партнерским институцијама или

организацијама. У питању су семинари интелектуалних вјештина, курсеви, радионице и други облици унапређења интелигенције и знања. Неке од тих активности су курс брзог читања, тренинзи емоционалне интелигенције, комуникацијских вјештина, самопоуздања, партнерски односи...

За чланове, њихове породице и пријатеље организујемо мјесечна дружења уз друштвене игре, спортске активности, посјете културним манифестацијама, планинарење. Неке од ових активности су постале већ традиционалне и

међународног карактера попут рафтинга на Тари у јулу и ски викенда у марту сваке године. Ове догађаје користимо и да нове чланове активно укључимо у процесе организовања и уведемо их у друштво пуно различитих знања и великих могућности.

У Менси Црне Горе имамо чланове из скоро свих пословних сфера, економиста, правника, умјетника, информатичара, војних лица, полицајаца, љекара, просвјетних

радника... Сама професија и образовање нису индикатор интелигенције, као ни године живота и град из кога долазе.

Ова година има посебан значај за нас, славимо 20 година рада у Црној Гори на најљепши начин - бићемо домаћини састанка директора свих Менси свијета – IBD

2020. Претходно успјешно организоване активности и сталан раст броја чланова су између осталог били главна препорука Менси Црне Горе да наша кандидатура победи у веома оштрој конкуренцији за домаћина овог најзначајнијег догађаја у свијету Менсе. Осим директора и предједника свих Менси свијета, очекујемо и значајан број делегата и њихових породица који ће имати прилику да упознају Црну Гору са свим њеним

љепотама, гостопримством и непресушним националним ресурсом – интелигенцијом њених становника.

Последњих 5 година имамо одличну сарадњу са Општином Бијело Поље. Није прошла ни једна година а да нисмо организовали тестирање у вашем граду, бесплатно за све бјелопољце. Градоначелник је показао изузетан осјећај за потребе младих људи који желе да испитују своје могућности и умрежавају се са другима сличних интересовања па нам је ваш град био и изузетан домаћин и годишње Скупштине, догађаја на коме се окупе чланови из цијеле Црне Горе и када се представљају резултати претходне године и креира стратегија развоја за наредну годину.

Надам се да ћемо добру сарадњу наставити на обострано задовољство и у будућности, те да ће се друштву менсаша Бијелог Поља придружити још гимназијалаца и повећати тренутни број од девет чланова који су ђаци Гимназије и једног професора Гимназије барем дупло. Током године очекујемо и да ће друштво из IV-3 организовати оно што су нам обећали почетком године: роштиљ и риболовни дан на Лиму кад се за то стекну услови.

Желио бих такође да истакнем да је овакав часопис својеврстан доказ креативности и озбиљности бјелопољских гимназијалаца. Они су препознали потребу да се настави са издавањем једног оваквог часописа који је изузетно битан, како за садашње тако и за оне будуће генерације. Овај пројекат би по

мом мишљењу требао да се настави и убудуће, јер се на тај начин биљеже успјеси школе, али и изврских појединаца којима ће се сјутра поносити град Бијело Поље и држава Црна Гора.

Осим председника, за Гимназијалац су о Менси говориле двије ученице наше Гимназије које су оствариле услов за чланство:

- **Тамара Шећковић:** Постоји једна организација у којој људи могу слободно да износе своје мишљење, идеје, препоруке и ставове, а да их притом неко разумије и саслуша. Тешко је повјеровати у то, зар не? Нисам ни ја вјеровала. Отишла сам на тестирање Менсе да бих упознала боље себе и своје способности. Нисам осјећала страх, с обзиром да IQ није једини предуслов за успјех. Ипак, добила сам ту привилегију да са још пар другара из школе пођем на сједницу Менсе. Осјећала сам се као да сам годинама била изгубљена у непознатој галаксији и коначно стигла на своју планету. Уколико сматрате да "болујете од шаренила сиве масе", Менса је право мјесто, не за лијечење, већ за подстицање ове "болести".

- **Петровић Дијана:** За Менсино тестирање чула сам од професора информатике, али сам за ову организацију чула и раније и заиста сам се дивила људима који су њени чланови. Први пут сам се плашила да се пријавим, али сматрам да сваки човјек осјећа трему оног момента када се процјењује нека његова способност. Када сам добила резултате, заиста сам се осјећала поносном, јер нисам вјеровала да ћу постати члан ове организације, а успјела сам! За мене, бити члан Менсе, значи бити дио једног скупа - скупа једнаких, без икакве разлике на било којој основи. То са собом доноси задовољство, али и одговорност. Чланство у Менси подстакло ме је да радим више на себи, јер снови се остварују уколико радиш на њима.

Ако нешто стварно желите, оствариће вам се. Увијек дајте све од себе и покушајте!

Напољу, ову прилику искористио бих да позovem све гимназијалце и друге до којих овај чланак дође, да ураде тест без имало страха. Нисам заговорник теорије да је интелигенција све, тако да какав год да је резултат, он не чини човјека. Човјек је нешто много више (али му је живот много љепши и лакши са добрим познанствима које Менса пружа).

Приредио: Ајлан Зајмовић

Драги читаоци, редакција Гимназијалца је имала част да угости у свом малом литералном кутку, директора Радија Бијело Поље, господина Драгића Рабреновића.

Наш град се може похвалити изванредним културним и књижевним манифестацијама. Једна таква је и фестивал фантастичне књижевности, *Рефестикон*. На питања је одговарао лично Драгић Рабреновић и дао нам је кратак опис фестивала, упутивши нас да се окренемо читању и писању, а што је најбоље од свега, позвао нас на сарадњу! Овим путем му се и захваљујемо!

Преносимо у цјелости одговоре и обраћање господина Драгића Рабреновића.

Поштовани Радивоје, драги гимназијалци,

веома ми је драго што постоје млади људи који су креативни и заинтересовани за новинарство и књижевност. У потпуности подржавам идеју школских новина и можда у наредном периоду можемо да направимо сарадњу да неке од ученика чији су радови објављени (поезија или проза), укључимо и у промотивне активности фестивала.

Оно што ми пада на памет јесте и сарадња на порталу www.refesticon.com, ако има заинтересованих ученика. Иначе, идеја коју настојимо помоћу фестивала да спроведемо, јесте подршка младим ствараоцима, афирмација умјетника из Бијелог Поља и Црне Горе. Између осталог је важно истаћи да је и нама ваша подршка значајна и да овакви фестивали постоје, опстају и остају младим ентузијастима.

Наиме, прва европска конвенција фантастике одржана је још 1972. године у Трсту и од тада се сваке године одржава у другој држави. Ми смо поносни на чињеницу да је РЕФЕСТИКОН члан Европског удружења научне фантастике, као једини фестивал из Црне Горе и да равноправно учествујемо у одлукама на европском нивоу.

Због тога упућујемо позив свим младим ствараоцима да нам се придруже, како би и садржаји које имамо у Бијелом Пољу били квалитетнији и како би имали оне програме који интересују наше младе суграђане.

1. Зашто треба читати и наравно, према вашем мишљењу, зашто је добро писати и стварати?

Увијек је добро читати. Најбоље је ако је то квалитетна књижевност, али млади могу да читају и стрипове, забавне или мотивационе садржаје. Читање оплемењује, едукује, проширује видике, ангажује машту и отвара нове свјетове. Због тога је неопходно да и данас, за вријеме доминације визуелних медија, у ери интернета и екрана на додир, имамо комуникацију са књигом.

Са друге стране, нијесу сви љубитељи читања одређени да буду писци. Али, уколико се примијети потенцијал и склоност према поезији или прози, добро је да се млади људи посвете том умјетничком изразу како би исказали емоције, запажања, мисли.

*Било који вид стваралаштва је значајан за човјека јер се тако разликујемо од осталих животиња. Уосталом, шта је човјек до *homo ludens*, биће које се игра. Та игра и креација треба да су увијек присутни.*

2. Да ли у овој новонасталој ситуацији управо фантастика може бити пут из безизлазне досаде и монотоније коју свијет намеће, ако је већ у свијету књиге, како знамо, љепше?

Ако је у свијету књиге љепше, него што је то свијет који смо створили и у коме живимо, онда је фантастика прави пут. У свијету фантазије, маште, имагинације, нема досаде и монотоније.

Књижевна фантастика нам је понудила хилјаде свјетова, од Жил Верновог, преко Толкиновог, до онога који је створио Џорџ Р. Р. Мартин. Познато је да су у књижевности деценијама уназад најављени изуми које данас користимо, попут мобилних телефона, летилица, подморница. Руски књижевник Одојевски је још 1835. године писао о интернету, контроли временских прилика и свемирским путовањима у футуристичком роману „4338. година: Петербуршка писма“. Такође, у дјелима фантастике су давно описани различити политички системи и друштвена уређења, почев од Ратова звијезда, до оних у којима смо сви под контролом, попут Орвеловог романа „1984“. Да не говоримо о темама као што су вируси, путовање кроз вријеме, сингуларитет, клонирање, нано технологије и другим са којима се већ сусрећемо или нас очекују у будућности.

3. Шта бисте још поручили гимназијалцима када је ријеч о фестивалу фантастичне књижевности како би они који можда нијесу имали прилике да прочитају неку књигу у издању истог, схватили о чему се заправо ради?

Гимназијалцима и свим младим људима у нашем граду препоручујем специјализовани веб портал www.refesticon.com посвећен књижевности, филму, стрипу, видео играма. Дакле, свему што има везе са фантастиком. Ту могу сазнати новости из Црне Горе, региона и свијета, пронаћи разговоре са истакнутим књижевницима, али и електронска издања фестивалских збирки. Када се упознају са оним што радимо од 2013. године, сигуран сам да ће их заинтересовати да буду дио фестивала.

Наиме, Регионални фестивал фантастичне књижевности, РЕФЕСТИКОН, је први и једини ове врсте у Црној Гори. Са партнерима из Србије, Босне и Херцеговине, Хрватске, Словеније и Македоније, формирали смо мрежу фестивала и конвенција фантастике. Наш циљ је допринос очувању културне баштине кроз теме које се могу обрађивати у књижевности. Настојимо да упознамо регион са нашим истакнутим писцима и истовремено афирмишемо нове ауторе. Програми које током фестивала грађани могу да виде, осим књижевних, имају и садржаје из ликовне и музичке умјетности, едукативне радионице, округле столове и обиласке културно-историјских знаменитости.

А да би се млади заинтересовали да прочитају неку од објављених збирки издвојићемо чињеницу да су у њима објављене приче најпознатијих аутора из цијелог региона, да су теме увијек повезане са Црном Гором, да су у питању поджанрови научне фантастике или епске фантастике, фантазија и хорора, са главним ликовима који су смјештени у прошлост, садашњост или будућност.

4. Да ли мислите да у нашем граду постоји неки нови Ратковић, неко ко ће успјети да своје име упише у сами врх наше књижевности или се ми ипак налазимо у извјесном „Невидбогу“?

Дубоко сам увјерен у то да је Бијело Поље специфична средина која има таленте у многим областима, па тако и у књижевности. Само је потребно да им се обезбједе услови за развој тих предиспозиција и успјех. Због тога смо и покренули фестивал како би ова средина изњедрила што више успјешних стваралаца. Поносни смо на то да већ у седам збирки имамо приче од 27 аутора из Црне Горе, а да смо у првој збирци за ученике симболичног назива „Змајеви долазе“; објавили 40 одличних прича. Због тога све ово и радимо како би се млади укључили, подстакли да стварају, јер смо увјерени да се и међу онима који ће прочитати овај текст крије писац по коме ће бар једну улицу назвати његовим именом.

5. Човјек који пише добро, не пише како се пише, већ како он пише? Лежи ли можда у томе тајна фантастичне књижевности?

Његош пише: „ Тајна чојку, човјек је највиша“. Ту се крије и тајна умјетности, па и фантастичне књижевности. Сваки човјек има своје виђење, стил, и начин изражавања. Такође, сваки човјек крије тајну о којој може настити и прича. Потребно је докучити тај микрокосмос и одгонетнути бар дјелић и из тог фрагмента створити комплетну слику. Међутим, прије свега је неопходно учити како се пише, да би се постигла оригиналност и писало добро. Када аутор добро пише, да то задовољава стандарде књижевности, онда може да се поиграва и надахнуће искористи за дјело које ће имати елементе фантастике.

6. Свјесни смо да данас више људи пише него што донекле чита, стога нас интересује шта мислите о књижевности 21. вијека, и наравно коју бисте поруку упутили младим писцима?

Професор Зоран Живковић, тренутно најпревођенији писац у Србији, добитник свјетске награде за фантастичну књижевност и наше награде Златни змај, има обичај да каже да се писац не постаје прије педесете године, и додаје да би постали писац неопходно је што више читати, посебно класике попут Достојевског. Иако ја не бих ограничавао године, сложио бих се са тим да је неопходно читање, без обзира колико имате талента или вам се чини да га имате. Свједоци смо да се многе навике мијењају, те да неке рутине нијесу исте код свих генерација, али ипак је већи број оних који заиста читају, било да је ријеч о штампаном или online формату. Немогуће је без тренинга да постанете Роналдо или Ђоковић, такав је случај и ако не читамо истакнуте књижевнике. Као тренинг ученицима средњих школа, савјетујем да прочитају неко од фестивалских издања доступно на поменутом сајту, а након тога и да напишу причу на тему Илирске легенде и учествују у нашем конкурс јер је продужен рок до даљњег због тренутне ситуације. Можда тако створе причу која ће бити објављена и тако добију нови подстрек да се и у будућности баве писањем.

Приредио: Радивоје Фемић

Наша је школа полако постала препознатљива и по квалитетним културно – умјетничким дешавањима, *Гимназијалци* су положили испите који су носили највише могуће вриједности наше културе, у следећем тексту можете прочитати интервју са нашим истакнутим *гимназијалцима!*

БЕЗ ТРАДИЦИЈЕ НЕМА НИ КУЛТУРЕ

Традиција је дијамант непроцјењиве вриједности једне земље као што је и љубав која се гаји према њој.

Гимназија већ годинама његује ту посебну врсту љубави која се преноси са генерације на генерацију, спасава од заборављавања праве вриједности које представљају свјетлост у мраку пролазних новитета. Кроз богат фолклор, игру и гусларске пјесме, наша земља је утиснула снажан печат у историју европске, али и свјетске умјетности. О чувању традиције и њеном ширем значају, рећи ће нам наши ученици: **Катарина Марковић, Андреа Радовић, Томица Војиновић и Матија Ракоњац.**

1. Како схватате одговорност његовања традиције? Да ли је то позив, обавеза, љубав или сте све објединили?

- **Катарина:** Поред тога што сви имамо обавезу да будемо одговорни чланови друштва, такође имамо свету дужност да његујемо и чувамо нашу традицију. Било чиме да се у животу бавимо, морамо то чинити с љубављу. У обавези смо да то радимо крајње одговорно и професионално, што значи да је то једна нераскидива цјелина која по својој природи увијек има одређену везу са традицијом. Уосталом, наша прва сазнања стичемо од својих родитеља, као што су они од својих. И тако, с кољена на кољено, традиција чини нераскидиву нит између прошлости, садашњости и будућности.

- **Андреа:** Његовање традиције, за мене прије свега фолклорних игара, свакако јесте једна велика одговорност. То је нешто што мора да се његује и оваплоћује како би опстало. Прије свега, на првом мјесту бих то поистовијетила са љубављу. Вјерујем да сваки играч који истински воли то што ради, што игра, да има један невјероватан осјећај, поготово када то касније изнесе на концерту. Фолклор је нешто што доста људи може да представи, али не може да доживи уколико нема искрену емоцију према истом.

- **Томица:** Традиција као комплексан мозаик повлачи за собом мноштво знања, обичаја, начина понашања, историје, културе... Захтијева велику посвећеност, његовање и одговорност. Добро сте рекли, ја сам објединио ове три компоненте јер су све три повезане и једна без друге не би могла функционисати.

- **Матија:** Његовање традиције је пут који смо ми као фолклораши изабрали, још првог дана када смо се одлучили да упловимо у воде фолклора. Наравно, да нема љубави према томе што ми радимо, не би ни уживали, а ми заиста волимо фолклор.

2. На који начин традиција пркоси времену и да ли се тај исти дух осјећа у народу?

- **Катарина:** У данашњем времену високе технологије и модерних схватања, праве и истинске вриједности које се темеље на традицији и историји, једва одолијевају

изазовима савременог доба. Али, како наш народ каже: „Што те не убије, то те ојача”. Тако и наше цјелокупно културно и историјско наслеђе пркосно одолијева изазовима новог времена. Тај дух се осјећа у нашем народу, јер ипак, има и нас који се никада нећемо одрећи своје традиције, коју ћемо чувати од заборава.

- **Андреа:** Пркоси својим очувањем, гајењем, преношењем с кољена на кољено, оснивањем културно умјетничких друштава која трају годинама попут нашег КУД-а "Текстилац", које је основано 12. јуна 1964. године, а које броји више од 300 чланова. Сматрам да се тај дух осјећа у народу, али не довољно. Многима фолклор није близак и не доживљавају га као нешто што се треба чувати, али мислим да један дио нас који настоји да га очува, у великој мјери успијева у томе, иако би то могло још много више. Јер је фолклор право мјесто гдје можемо научити, не само о култури у својој држави, већ и у другим државама и о другим народима и културама.

- **Томица:** Пјесник каже: „Дух се не да у ланце везати“, што кристално јасно говори о моћи опстанка традиције кроз вријеме. Последњих деценија, тај дух све више васкрсава у народу, што ме јако радује.

- **Матија:** Јасно је да живимо у јако чудном времену гдје многи покушавају да се одрекну свега традиционалног и држе се неких савремених стандарда. Али, са друге стране смо ми, заједно са људима који желе да се наша традиција што дуже задржи, да и будуће генерације осјете ту дужност очувања традиције. О томе како традиција пркоси времену, највише нам говори то да када било гдје у свијету долази неки важан државни пријатељ, дочекују га управо људи у традиционалној ношњи те земље.

3. Томице, бити гуслар је веома захтјеван посао. Можеш ли нам укратко рећи о свом почетку и шта те је највише подстакло да се вежеш за овај древни инструмент?

- **Томица:** Као и сваки почетак, и овај са гуслама тражио је огромну посвећеност и рад. Љубав према гуслама у мени је пробудио грандиозни Његош са стиховима: „Ђе се гусле у кући не чују, ту је мртва и кућа и људи“, и то узимам као почетак свог пријатељства са овим древним инструментом.

4. Себе сте дали да прошлост сачувате, садашњост уљепшавате - садашњост живите, а како себе видите у будућности?

-Катарина: На ово питање ћу вам одговорити кроз лични примјер. Од своје пете године сам члан КУД-а „Текстилац”. Кроз ово друштво чувамо један добар дио свог културног наслеђа од заборава. На тај начин уљепшавамо своју младост и живот чинимо испуњеним правим вриједностима. Има ли љепшег тренутка у животу од онога када у црногорској ношњи широм свијета изазивате нескривено дивљење? То је у ствари најљепши дар прошлости који нам уљепшава садашњост. Себе у будућности видим као остварену личност на свим животним пољима. Да бих то постигла, увијек ћу имати на уму да морам чувати све оне вриједности које проистичу из наше богате традиције. У нашем друштву имамо низ динамичних и занимљивих

кореографија са прелијепим ношњама које су некако срасле са мном и у свакој се осјећам прелијепо. Имам ту част да играм соло тачку у врањској свити као и у банатским мотивима.

- **Андреа:** Свако наше путовање, сваки доживљај са концерта, свака проба, све је то другачије, непоновљиво, и све са собом носи другачију и љепшу причу. Због свега тога, вјерујем да ћу и у будућности, поред завршеног факултета наравно, наставити да се бавим фолклором гдје год да ме живот однесе. Наравно, најљепше успомене ће ме увијек везати за Културно-умјетничко друштво “Текстилац”, у којем играм већ 9 година, у којем сам научила прве кораке, стекла праве пријатеље и велику љубав.

- **Томица:** Како је прошлост темељ будућности, тако ћу и ја покушати да наставим и одржим нит која повезује два времена.

- **Матија:** Ако бисмо баш морали да кажемо да смо себе дали да прошлост сачувамо, онда нек се то гледа као на својевољно „жртвовање”. Јер, ко једном обуче ношњу, једноставно жели да је не скида. Самим тим, ја лично видим себе као некога ко ће се и када не буде могао да игра, борити да сачува традицију. Мислим да ћу бити неко ко ће своју дјецу учити прве кораке, причати о ношњи, наступима, пјесми, игри и свему везаном за фолклор.

5. Знамо и вјерујемо да је све потекло од љубави и дружења, тако и јесте најлепше, у ком смислу се љубав враћа и колико пријатељства трају?

- **Катарина:** Да нема љубави не би ни свијета било. Живот не би имао смисла. Да би било љубави, мора бити дружења. Сама ријеч ”пријатељство” има своју велику тежину, свакако позитивну. Зашто волим КУД „Текстилац”? Зато што сам ту стекла праве пријатеље, научила бити човјек без скривених намјера и личне користи. Научила сам и да цијеним своју традицију и културу и да је преносим другим земљама широм свијета. Свака турнеја је била специфична са пуно лијепих успомена, доживљаја, дружења и тешко је било коју издвојити као најбољу. Свака је имала своју

причу. **Порука за вас: Будите весели и широког срца. Играјте, пјевајте, волите се и чувајте нашу традицију!**

- **Андреа:** Љубав се враћа у најљепшем могућем смислу. Када после много проба све то изнесемо на концерту, пред препуном салом, уз громогласан аплауз, то је невјероватан осјећај који се не може описати. Такође, та иста љубав се враћа и кроз људе са којима играм, са којима, како сте и сами рекли, градим пријатељства. Не сумњам да ће нека трајати и до краја живота, после свега што сам прошла са тим људима, много концерата на којима доживимо разна искуства, за која само ми, играчи,

знамо, после много путовања на којима дијелимо буквално све, проживимо најљепше дане, после много проба, љубави. То је нешто што ћу памтити док сам жива и за чим ће ми срце увијек ићи.

- **Томица:** Гусле и епска поезија широкогрудо пружају руке свакоме ко се за њих заинтересује, дајући при томе ковчег знања, љубави, дружења и пријатељства. Љубав према епској поезији и гуслама у једном тренутку додирне звијезде, а пријатељства која се стекну овим путем ријетко када блиједо.

Аутор: Марко Петрић

УМЈЕТНОСТ ГЛЕДА ДРУГИМ ОЧИМА

„Велики умјетник никада не види ствари онаквима какве јесу. Кад би их видио таквима, више не би био умјетник.“

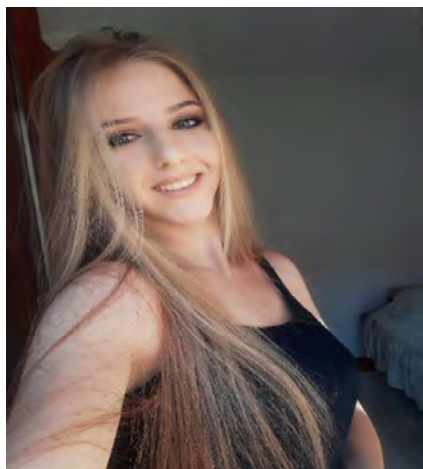
Те ријечи чувеног сликара Винсента ван Гога многи ученици у нашој Гимназији обестињују кроз свој рад. Човјек сазријевајући схвата да је читав свијет као галерија пуна слика, симбола, а његов задатак је да их субјективно проучи. Постоји само један начин да се човјек избори за свој глас, а то је управо слободно изражавање. Све оно што се крије дубоко у људској подсвијести, умјетник без уздржавања разоткрива до сржи. Не постоји ниједно важеће логично објашњење зашто и како се то ради.

Једноставно, емоционална интелигенција надјачава логику, а и стварност.

Питали смо за мишљење наше талентоване ученике - **Ивану Шпањевић и Ермина Меховића.**

Шта је за вас умјетност и шта је потребно да будете умјетник?

- **Ивана:** *Па, знате како кажу, умјетник се не постаје, већ се као такав рађа. Донекле се слажем с овом реченицом, иако се с умјетником у себи човјек може упознати и касније. То је нешто што осјећамо и носимо са собом, баш као и знање које нам се не може одузети. За умјетност је*

потребан само осјећај да ту гдје јесте и томе што радите - једноставно припадате. Наравно, и да дате максимум од себе у оно што волите и што вас испуњава и чувате дијете у себи. Јер, свако дијете је чиста, умјетничка душа, али је мало оних који његују ту особину и онда када одрасту. За умјетност не бих могла дати тачну

дефиницију. У то убрајам све што ме испуњава и инспирише. Умјетност је саставни дио живота сваког човјека, само што је ми умјетници проналазимо у свему. Без ње, свијет би био безличан и “суров”, бавили се директно њоме или не.

(Иванин рад)

- **Ермин:** *За мене умјетност није само знати како сликати, писати или пјевати. Умјетност значи имати способност преношења приче или поруке кроз умјетничко дјело и гледати свијет отворених очију. Да би били умјетник, поред талента, најважније је бити оригиналан.*

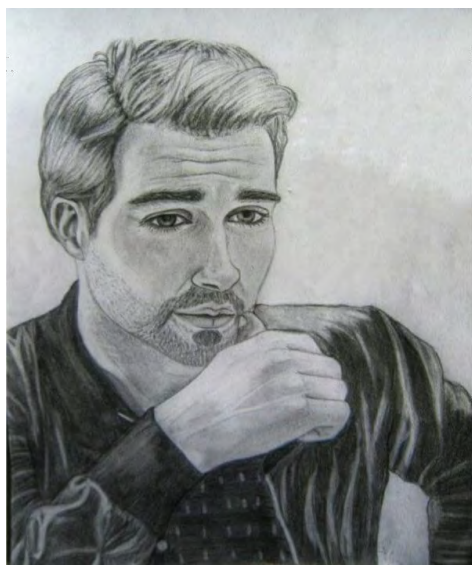

2. Шта вас обично инспирише за стварање и да ли неке баналне ствари могу бити инспирација?

- **Ивана:** *Као што рекох, умјетност је оно када инспирацију видите у свему што вас окружује, било добро или лоше, оптимистично или ипак не, а посебно ако је видите у себи самоме. Конкретно, ја посебну*

инспирацију проналазим у сопственој самоћи и мислима, снажним емоцијама које ме обузму услед нечега, такође. Јер... човјекова машта је једино чему се не могу поставити границе! Свака, чак и банална ствар, временски услови, природа, човјек и слично, могу бити инспирација.

- **Ермин:** *За стварање ме инспиришу животни догађаји, некад лијепи а некад тешки. Наравно да могу. Ја инспирацију добијам гледајући излазак сунца.*

3. Како сте први пут открили умјетника у вама и ко вам је био узор?

- **Ивана:** *Па, искрена да будем, значајног узора нисам имала. Нисам се упоређивала ни са ким већ напредовала осврћући се само на своје раније резултате. И то је, тврдим, много боље за вашу психу и свијест о својој вриједности и напретку него да свој рад, посебно ако сте почетник, упорно упоређујете с људима*

који дуго “пливају у тим водама”. Цртање и сликарство, као и музика, моја су страст од кад памтим, откривена још у вртићу. Са писањем сам почела нешто касније, почетком средње школе, у четрнаестој години живота, ушавши дубље у свијет књижевности и поезије.

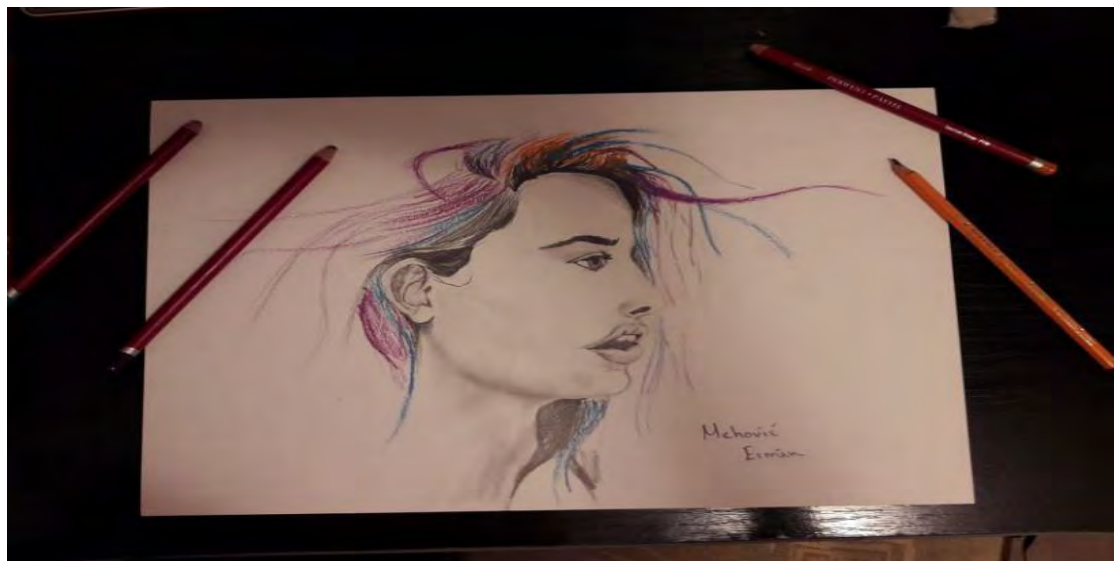

- **Ермин:** *Умјетника у себи сам открио са четири године када сам и почео да сликам. Од тетке сам добио платно и боје на поклон и од првог направљеног трага четкицом осјетио сам љубав према умјетности.*

4. *Јасно је да умјетност не познаје границе. Да ли се бавите још неким умјетничким гранама?*

- **Ивана:** Слободно ћу рећи да једна врста умјетности повлачи другу и том низу нема краја. Као што већ знате, у први план истичем таленат за писање (посебно поезије), цртање и сликарство јер је то нешто што носим као заштитно име и радо га представљам људима. А умјетник не би био умјетник да барем једном није одустао од неке своје замисли, гледајући је као неоствариву. Мало ко зна за мој таленат за музику, плес и пјевање, јер вјешто се држим по страни већ дуже вријеме што се тога тиче. Такође, ту спада и позоришна умјетност којом сам се већ раније “бавила” неко вријеме. Мада, овом приликом могу и тиме да се похвалим као посебним хобијима. Можда се некад више посветим и томе.

- **Ермин:** Сликање је касније резултирало присуством на умјетничкој колонији у Бијелом Пољу и неколико изложених радова. Кроз године, љубав је расла, па сам заволио филм и фотографију.

5. Поменули смо емоционалну интелигенцију. Шта под тим сматрате и зашто је то неопходно?

- **Ивана:** *О овој теми бих могла да напишем роман. У свијету у каквом живимо, мало је људи у којима се она може осјетити, нажалост, а чувамо је и његујемо управо ми - умјетници. Замислите баладу написану од стране човјека без емоционалне свијести и душе у себи. Те двије ствари су просто неспојиве. Емоционална интелигенција је, по мом мишљењу, једнако значајна као и она о којој*

стално говоримо, и то не само у “умјетничким водама”, већ и генерално посматрајући. То је из простог разлога, што скоро ништа на свијету не би имало своју вриједност када не би изазивало барем неку емоцију у човјеку. Не треба заборавити да човјеком владају и срце и мозак, и да је више него неопходно ускладити обоје.

- **Ермин:** *Емоционална интелигенција је способност проналажења и разумијевања дубоке поруке у дјелу као и у животу. Веома је важно да умјетник има ову особину како би разумио друга дјела а и сам стварао своја.*

6. Како гледате на то како наше друштво тумачи умјетност?

- **Ивана:** *Па, тужно је посматрати једна те иста лица у позориштима, културним центрима и галеријама. Људи се данас више отимају око мјеста у кафићима него у културној сали. Него, ако ништа друго, обрадује ме број људи на сајмовима књига, барем на оним који се организују у већим градовима и државама у окружењу. Свакако да још увијек има људи које умјетност интересује, али посматрајући на глобалном нивоу, чињеница је да их је јако мало. То ми је тек било јасно онда, када сам видјела колико мало људи цијени умјетничка дјела и сматра их посебно вриједним и јединственим.*

- **Ермин:** *Не могу генерализовати, али што богатији и шири приступ имамо према умјетности, шире и свестраније ће наше тумачење умјетности бити. Па тако дио нашег друштва има уско, а дио широко тумачење умјетности.*

7. На крају, као младе особе, сви би требало да имамо неке своје звијезде водиље у животу. Имате ли неки мото по којем се водите?

- **Ивана:** *Наравно, као и сваки човјек. У животу се водим тиме да се треба ослањати само на себе и вјеровати у себе, бити свјестан својих вриједности, посебности и могућности. За човјека важе само оне границе које сам себи постави, а своју свијест не требамо спутавати и ограничавати. За крај бих поручила младима да мисле о овим ријечима и више се посвете себи и грађењу своје личности, јер никад није касно да себе назовете умјетником. Или једноставно, да схватите да сте по нечему посебни и другачији од осталих.*

- **Ермин:** *Сматрам да појединац најбоље зна свој пут и да не треба у потпуности слушати друге.*

Приредио: Марко Петрић

Шућро Мацгаљ

Шућро Мацгаљ је бивши ученик наше школе и студент пете године Медицинског факултета у Београду, и то са општим просјеком 10.0. Поред студирања које само по

себи подразумејева велики труд, рад и одрицање, Шућро се бави и различитим стварима како на пољу рекреације, тако и на пољу саме науке. Пише бројне истраживачке радове и континуирано се усавршава. До сада има око десетак научно-истраживачких радова које је написао како као коаутор, тако и као аутор.

Радови су препознати од стране свјетских колегијума који формирају конгрес. Апстракти су прихваћени, излагани, и котирани су се на високо запаженим мјестима. Прошле године на Међународном конгресу је са својим радом из хистологије (који се бави васкуларизацијом ганглиона у уху) био најбољи на сесији, при чему је и добио адекватну награду. Ради се о немалом броју конгреса на којима учествује како као активни, тако и као пасивни партиципент. Можда и најзанимљивији рад је онај у коме се бавио конкретно клиничким предметима, а то је утицај музике или музикотерапије на лијечење анксиозности код пацијената који су доживјели акутни инфаркт миокарда. Ту је доказано да се музика тачно у одговарајућим дозама, са различитим параметрима, негдје синхронизовано са електроенцефалографском активношћу, имплементира и даје пацијентима заједно са терапијом или чак без ње, што доводи до значајно бољих резултата.

Послије четврте године у Гимназији, Мацгаљ је био растрзан између науке и умјетности. Како и сам каже, налазио се на „таквој вјетрометини огољен до голе коже“, морајући да се саставља дио по дио.

„ Никад нисам хтио да упишем медицину. Увијек сам волио и биологију и хемију, али и са друге стране и књижевност и филозофију. То ме је заиста опсиједало све вријеме још од основне школе. У основној школи сам ишао на такмичење из биологије које је развило истраживачку активност и жељу да будем што бољи у тим областима. У средњој школи сам добио додатну мотивацију од стране професора Томислава Томовића који је открио сваки мој таленат, односно разрадио и обезбиједио да у средњој школи на различитим такмичењима освојим различита мјеста. Са друге стране, омогућио је како мени, тако и мојим другарима, да пођемо на различите истраживачке кампове дуж Црне Горе гдје смо радили и упознавали се са основама научно-истраживачког рада. Био сам члан истраживачке станице „Петница“, а

онда сам био прво полазник, затим научни сарадник, а сада сам асистент у фондацији за промоцију науке Прона на Ловћену гдје сам и ментор великог броја радова.

Са друге стране, професорица Биљана Брауновић и покојна професорица Нада Павићевић, жене су које су у мени откриле нешто до тада скривено, својим радом и својом жељом да једном ученику обезбиједи откривање нових хоризоната књижевности и филозофије, начина размишљања, и до те мјере истанчале душу, што вјероватно и има реперкусује на моју будућу област којом ћу се бавити. И то не неке ургентне, мануелне вјештине, већ више досезање дубоких дијелова људске психе и душе, што се огледа вјероватно у психијатрији.

Професорица Нада је у средњој школи до те мјере утицала на мене, на мој развитак, у смислу једне пјесничке настројености, до те мјере инспирисала и мотивисала сваку моју жељу и потребу на плану рецитације, књижевности, љубави према истој, да сам јој вјечно захвалан. Кажу да су људи живи све док живе њихова дјела... Мислим да је професорица Нада толико дјела за свог живота урадила да ће да буде заувјек жива. „Благо томе ко довијека живи, имао се раита и родити“, рекао би велики Његош. Све што сам био, она је обликовала. И заиста јој хвала до неба!

Постоји једна анегдота. Наиме, на Државном такмичењу из рецитације које је одржано у Беранама, добио сам прво мјесто гдје је жири био потпуно одушевљен. У жирију је био редовни професор Факултета драмских умјетности (ФДУ) на Цетињу, а такође је био у комисији за одабир студената за ФДУ. Питао ме је: „Које ће ти бити бесједе?“ Није доводио у питање то да ли ћу да упишем ФДУ, јер је знао (мислио) да хоћу. Та умјетност затрује крв, а од “дасака које живот значе” јако се тешко одвојити. И то ме је баш дислоцирало. Искочио сам из зглоба и био у потпуности занесен идејом да будем глумац и да упишем ФДУ. Али, сада када знам шта је медицина, ни у једном моменту се нисам покајао.

На питање који је најбољи савјет који може да да, Мацгаљ одговара:

Не знам ни да ли би најбољи виртуоз могао да да савјет који би сви прихватили. С тим у вези, јако је тешко говорити о томе. Тематика је јако комплексна и ако бих вам рекао да је неопходно одржавање континуираног залагања, труда, рада, дисциплине, зноја, крви, то је заиста неопходно. Моја порука свима је да одржавају континуитет себе, да кад заволе нешто, раде то пасионирано, препуни страсти, занесењачки, да живе за то што раде, јер управо та страст је нешто што човјека у сваком тренутку враћа са пута са ког је скренуо у било којој области. Латинска пословица каже: „Scienza passio est ; наука је страст“. Управо ту страст могу да препоручим свима, не само у науци, него у свакој области. Уколико је неко страствено заинтересован за област којом се бави, нема бојазни од неуспјеха.

Припремила: Самира Сијарић

Интервју о корона вирусу са ученицима III-5 одјељења

И тако је почела 2020. година. Били смо убијеђени да је то наша година. Неки су рекли да ће у 2020. отићи на путовање, обићи пола свијета, поћи и на концерт омиљеног бенда, смршати, више шетати и дане проводити вани... Али ипак, 2020. је имала неке другачије планове за нас.

Код куће смо. У ситуацији нама потпуно непознатој. Навике које смо имали морали смо да мијењамо, планове смо промијенили и прилагодили се новонасталој ситуацији. Свакодневно путем медија добијамо податке о броју новообољелих, оних у тешком стању, преминулих, како у нашој држави, тако и у свијету. Оно што је најбитније јесте да не дозволимо да нам се дан сведе на слушање дневника, на јело, спавање и песимизам. И тачно је, одлазак на посао смо замијенили радом од куће, шетње парком смо замијенили шетњом од кревета до фрижидера, школске клупе замијенили смо телефонима, таблетима и компјутерима. Изласке са друштвом порукама и видео позивима. Али, није све тако црно. Најбитније је да останемо здрави и вријеме којим располажемо, искористимо на најбољи могући начин.

С обзиром на то да је школа затворена и да немамо прилику да водимо дуге разговоре, онако одјељенски, како смо навикли, дошла сам на идеју да одрадим интервју са више ученика из одјељења. Говорили су о томе како проводе дане у карантину, давали идеје како да паметно искористимо вријеме и послали поруке осталим људима!

У интервјуу су учествовали: *Елдина Пућурица, Ђорђе Бошковић, Ања Ракочевић, Марко Кљајевић, Ивана Сошић, Владан Цмиљанић, Мелиса Баховић, Благоје Ковијанић, Минела Пућурица и Милисав Перошевић.*

Ево како су они одговорили на питања...

1.   Колико се ваш начин живота током карантина разликује од оног обичног, какав сте раније водили?

Благоје: *Мој начин живота у карантину се у суштини и не разликује много од оног какав иначе водим. Доста времена проводим код куће, излазим вани и шетам. Све то радим и сада, тако да ми тренутна ситуација не представља посебан проблем.*

Ања: *Живим на селу, па се нису десиле неке велике промјене. Излазим, дуге шетње ми пријају, поготово сада када је вријеме прелијепо. Више времена проводим са породицом и сада сам више укључена у обављање послова везаних за домаћинство, с обзиром да имам више слободног времена.*

2. Опишите ми како изгледа један ваш дан

Борђе: *Не устајем ни превише рано, а ни касно. Обично од 10, па наредних пар сати проведем испред ТВ-а с обзиром на то да су нам тада предавања, која се трудим да не пропустим. Након тога имам доста слободног времена. Наравно, ако нисмо затрпани домаћим задацима, а то се дешава често. Обично играм игрице након "школе" а онда изађем напоље и шетам. И тако до 3, када је ручак. После ручка често играмо породично неке игре као што су, „ Не љути се човече" или' „Фирцик". Ако је лијепо вријеме, искористим прилику да још једном изађем напоље прије 7, када почиње забрана кретања. Након вечере, гледамо ТВ. Волим да гледам серију „How I met your mother", па ако не знате шта да гледате, ето једног предлога. Након серије обично играм игрице са друштвом после чега долази вријеме за спавање.*

Милисав: *Па у суштини, дан као и сви други. Устанем, бацим поглед на предавања, завршавам домаће задатке, ако их има. А има их стално. Изађем вани, прошетам. Вратим се, играм игрице или узмем нешто да читам. Већ годинама тренирам, па и сада током изолације свакодневно проведем по 2 сата тренирајући. Након тога одмарам уз неки добар филм или књигу.*

3. Да ли сте почели да се бавите неким новим хобијем?

Елдина: *Имам један хоби који је због свакодневних обавеза био доста запостављен и којем нијесам имала довољно времена да се посветим, због брзог начина живота каквим сви ми живимо. Иако ситуација у којој се налазимо није уопште лијепа захвална сам јој из једног разлога, а то је да сам се поново вратила цртању.*

Минела: *Ових дана имам више времена за цртање а и коначно могу да водим бригу о цвијећу у којем просто уживам.*

4. О чему размишљате ових дана?

Ивана: *Ових дана имам више времена и да се посветим својим мислима и прављењу планова за живот након карантина. Мада ме често муче и мисли о тренутној ситуацији, о људима који су болесни и о томе колико ће све ово трајати.*

Минела: *Обично дан проведем размишљајући о томе шта ми је још остало да завршим и како да распоредим вријеме за све обавезе. Мотају ми се и мисли о*

тренутној ситуацији и о томе како је све могло бити, али нажалост, због пандемије, није.

Мелиса: *Могу да кажем да ме муче мисли да вријеме пролази превише брзо. Поготово кад помислим како смо сада матуранти, како ускоро завршавамо средњу школу и постајемо пунољетни. Практично, дјетињство се ближи крају а замјењује га хрпа обавеза и одговорности. И јако ми је жао када помислим да ћу са својим пријатељима дијелити клупе још само годину дана.*

Владан: *Па највише размишљам о тренутној ситуацији и о томе како једва чекам да прође јер желим да се врати мој претходни начин живота.*

5. Шта вам представља највећи проблем током карантина и шта вам највише недостаје?

Владан: *Највећи проблем ми представља затварање кафића, јер под хитно морам да попијем кафу.*

Ђорђе: *Највећи проблем ми представља то што не можемо да играмо баскет, а то смо стално радили прије или послје школе, у зависности од тога која смо смјена. То је нешто што ми највише недостаје. А осим тога, недостаје ми "Boss", јер смо ту стално излазили и окупљали се.*

Елдина: *Недостаје ми школа и људи. Постоји много људи које једва чекам да видим.*

Милисав: *Највећи проблем ми представља то што не могу да изађем са својим друштвом! Недостају ми ти дани.*

Марко: *Тренирам кошарку већ 8 година, без прекида и посебно ми је тешко пало што сада немам тренинге као ни утакмице. А кошарка је саставни дио мог живота.*

6. Да ли затворени простор утиче на то да осјећате нервозу или досаду и како рјешавате те проблеме?

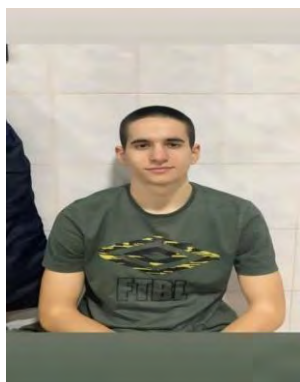
Елдина: *Карантин јако утиче на моје расположење. Поготово када сам сама са својим мислима и када почињем у глави да смишљам сценарио за неки догађај, обично и не баш лијеп, за који је вјероватноћа 99% да се неће остварити. Али ме те мисли ипак муче јер нема нико да прекине моје размишљање у том тренутку. А и иначе сам особа која не воли да буде сама и воли да се налази у већој групи људи које воли. Тако да ми људи заправо највише недостају. Најчешће, проблем са нервозом рјешавам тако што позовем другарицу.*

Ђорђе: Па обично нисам нервозан, али ако дође до тога, почнем да радим вјежбе и нервоза одмах прође.

Владан: Те проблеме рјешавам шетњом.

Ања: Обично укључим музику, она ме увијек орасположи. А неријетко и направим концерт у својој соби. Без публице, наравно.

Марко: Такве проблеме рјешавам тренингом. А и ових дана имам сасвим довољно времена за читање, које јако волим. На тај начин се опустим и уживам.

7. Које су то пјесме које вас увијек орасположе и које бисте препоручили и другим људима да их послушају?

Ђорђе: Постоји много таквих пјесама. Неке од њих су: THCF - „Немам ал' кидам" и такође њихова „Не брини". Затим ЈНА – „Немој бринути за нас“, Еминем- „Till i collapse“, као и „Venom“.

Милисав: Дефинитивно, Тоше Проески- „Ледена“.

Марко: SALES - „Chinese New Year“, Drejk- „Toosie Slide“.

Ивана: Галија- „Котор“.

Ања: Лексингтон - „Дођи ове ноћи“.

8. С обзиром на то да не знамо још колико ће трајати изолација и да сада све више читамо књиге, гледамо филмове и серије, какви су ваши предлози за исте?

Марко: Што се тиче књиге, то би била „Нико и ништа у Паризу и Лондону“, филм „Parasite“ и серија „La casa de papel“.

Ђорђе: Филм, „Spenseer Confidential“, серија „La casa de papel“ и књига „Љубав у доба кокаина“.

Елдина: Тих препорука имам баш доста. Од серија бих издвојила: „Elite“, „Money Heist“,

„Prison Break“, „4 blocks“. А од филмова: „The Notebook, Me before you“. Провјерено су добри! Погледајте!

Милисав: Филм „Step up“. Добар је јако!

9. Шта ћете прво урадити када се заврши карантин и када се вратимо нормалном животу?

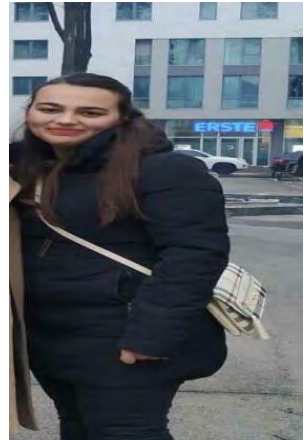
Ђорђе: Дефинитивно ћу прво отићи на баскет!

Марко: Отићи ћу на тренинг!

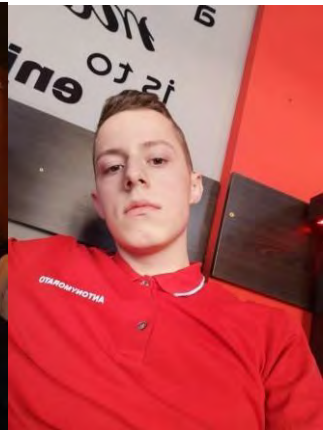
Елдина: Састати се са људима које нијесам дуго видјела!

Благоје: Ићи са Ђорђем на баскет!

Милисав: Отићи на путовање!

10. Коју бисте поруку послали осталим људима?

Мелиса: Да бисмо помогли људима око нас а и себи, најбитније је да останемо код куће и да се стрпимо! Није лоше бити код куће, са породицом, вјерујте ми. Сада имамо прилику да помогнемо свима које волимо, зато учинимо то! Останимо код куће!

Марко: Вријеме у карантину проведите на што бољи начин. Ово је право вријеме да урадимо све оне ствари за које раније нијесмо имали времена!

Милисав: Стрпимо се још мало и проводимо што више времена са породицом!

Елдина: *Никада нијесмо проводили више времена са породицом, зато искористимо то и правимо успомене! Ово је идеално вријеме да се посветимо својим најмилијима али и себи и неким својим интересовањима!*

Ања: *Имамо прилику да усавршимо себе, зато урадимо то!*

Владан: *Будимо прије свега позитивни!*

Благоје: *Одржавајмо контакт са свима које волимо!*

Минела: *Ништа не траје заувјек!*

Ђорђе: *Биће боље!*

Ивана: *Останимо код куће!*

Порука је јасна! Као што све у животу пролази, проћи ће и ово! Доћи ће бољи дани а из свега овога ћемо изаћи бољи, јачи, са више знања, више прочитаних књига и оно најбитније, научићемо да цијенимо здравље и слободу! Свима нам је тешко и сви са нестрпљењем чекамо повратак у нормалан живот и поновни сусрет са нама драгим особама. Ипак, на нама је да ове дане што боље искористимо.

И ми, ученици трећег разреда Гимназије „Милоје Добрашиновић“, са нестрпљењем чекамо тај дан, када ћемо се сви поново видјети, дијелити школске клупе и држати

оловке у руци. Када ћемо поново функционисати као једно, као породица. Да дијелимо све бриге а да нам највећа поново буде писмени из математике. И обећавамо једни другима, све пропуштено надокнадићемо дугим загрљајима и пољупцима када се видимо! Још само мало...

Аутор : Милица Шарчевић

УСПЈЕХ БИВШИХ ГИМНАЗИЈАЛАЦА

Наша образовна установа

школовала је и изњедрила читаву плејаду успјешних и културних радника од којих су многи постали научници, књижевници, публицисти, стручњаци разних профила из области друштвених и фундаменталних наука.

Кораци су индивидуални за сваког ко корача на путу до успјеха и за сваког су потпуно другачији. Оно што доноси успјех једнима не мора нужно и другима. Оно што је универзално јесте

воља која представља покретач и мотор цјелокупног механизма успјеха.

За *Гимназијалац*, о успјеху и начину на који су дошли до истог, говорили су нам бивши ученици - **Имелда Хот, Едина Хот и Амар Спахић**. Али, не очекујте да вам открију формулу истог, јер до ње свако долази користећи своје варијабле и корачајући својим путем.

1. Можете ли да нам кажете нешто о области Вашег рада?

- **Амар:** *Бавим се софтверским инжењерством. Тренутно сам запослен у једној америчкој компанији која своје филијале има на чак 4 различита континента, а ужа специјалност ми је Intelligent Documet Proccesing, тј. извлачење информација од интереса из папирних или електронских докумената, посредством најсавременијих метода вјештачке интелигенције. Да мало приближим вашим читаоцима, ради се о екстракцији података са слика, скенираних текстова или већ постојећих електронских облика, уз препознавање штампаног или руком писаног текста, баркод-ова, слика и осталих графичких елемената, те анализирању и обогаћивању истих примјеном одређених бизнис правила.*

- **Едина:** *Ја сам се до прије 2 године бавила академским истраживањем, у којем сам била скоро 10 година. Онда сам почела да радим као медицински консултант за фармацеутске компаније, у једној компанији за здравство. Ту сам задужена за кардиоваскуларне и онколошке терапије (имунотерапије) за неколико специфичних болести.*

- **Имелда:** *Моје специјализације су синтетичка и органска хемија. Током докторских студија сам истраживала нове методе за формирање C-N веза кроз нитренијумске интермедијере (азотне јоне од 6 валенцих електрона). Моји радови су фокусирани на синтезу алкалоидних производа који имају примјену у развоју медицине и технологије.*

2. Шта Вас је заинтересовало за ову област ?

- **Амар:** *Интересовање да се бавим овим позивом први је пробудио Ваш и мој бивши професор информатике, Никола Пајевић, на часовима Алгоритама и програмирања. Како сам одувјек волио рачунаре, идеја да почнем писати програмски код ми се учинила изузетно примамљивом. Уз помоћ професора, почео сам да развијам неке једноставне апликације и просто се заљубио у овај позив. Након средње школе, стручно усавршавање сам наставио и завршио на Природно - математичком факултету у Подгорици, гдје сам стекао неопходне вјештине да конкуришем за посао у престижним домаћим, регионалним, па чак и европским и свјетским компанијама.*

- **Едина:** *То да сам могла да имам директан *impact* на побољшање здравља (и здравства) кроз мој нови рад. Док сам у академији морала да чекам по 4-5 година док добијем резултат који је могао да буде објављен и има неког ефекта за даље студије или људско здравље, сад ствари које радим имају заиста видљив резултат скоро одмах.*

- **Имелда:** *Ја сам сваког љета током основних студија радила праксе у одјељењима хемије у Iowa State University и Pennsylvania State University гдје сам учила хемијску праксу од доктора и пост-дипломских студената. У њиховим истраживачким групама сам тада научила пуно хемијских техника и рада на лабораторијским инструментима, и тада сам почела да се интересујем и мотивишем за хемију. Љетњи одмори су за мене били радна полугођа током којих сам радила као асистент у тим лабораторијама и научила о разним областима истраживања (не само хемију). Највише сам уживала у раду синтеза органских једињења. Током основних студија сам се упознала са системом пост-дипломских истраживања (докторских студија) и мотивисала се да наставим докторске студије у хемији.*

3. Шта Вас узбуђује у Вашем раду ?

- **Амар:** *Посебну чар овом позиву даје чињеница да ниједан радни дан не личи на неки од претходних. Сваког дана се раде иновативне ствари, рјешавају нови занимљиви проблеми и математичко-логичке "загонетке". Зато многи од нас који се бавимо софтверским инжењерством у овом или оном облику и не виде овај позив као посао у строгом смислу те ријечи, већ, усудићу се рећи - и као хоби или забаву.*

- **Едина:** *Сазнања о томе шта је тренутно најактуелније што се тиче успјешних истраживања у одређеним областима за болести којима се ја бавим. Чест рад са докторима који су врхунски стручњаци у свом пољу, и то на глобалном нивоу. Од њих учим пуно и увијек је интересантно.*

- **Имелда:** *Чињеница је да доста информација које дуго учимо у књигама и знамо на папиру није детаљно објашњено. Ја имам прилику да, заједно са свим научним истраживачима (студентима или дипломираним др), допринесем том знању и радим експерименте, предам информације и теорије које помажу да се наука прошири и аплицира у разне сврхе технологије и медицине.*

4. Шта је највећи фактор који Вам је помогао да budete успјешни ?

- **Амар:** *Па рекао бих жеља и воља за константним усавршавањем, а која је посебно битна у овој браниши, јер се нове технологије рађају и развијају буквално на дневном нивоу.*

Наравно, ту су и велико одрицање и самокритика које су ме пратиле још од дана када сам одлучио да се бавим овим позивом.

- **Едина:** *Досљедност и истрајност, јер препреке увијек постоје. То важи како у приватној тако и у професионалној области. Мислим да сам до сада прилично доста морала да прођем сама, и наравно са мојима који су ме увијек подржавали од куће.*

- **Имелда:** *Подршка породице и наравно самосталност која се стиче временом и искуством.*

5. Која је била најтежа одлука коју сте морали да донесете на свом путу ка успјеху ?

- **Амар:** *Не бих рекао да се ради о једној, већ о доношењу низа, некад и не тако једноставних одлука. Приликом доношења истих, најбитније је имати пред собом визију сопственог професионалног развоја, те вјеру у своје способности и домете.*

- **Едина:** *Успјех је релативан, мислим да ако се прича о каријери коју сам до сад успјела да правим, најтеже је било донијети одлуку да се не враћам на Институт да радим даља истраживања, или да не почињем никакав нови рад таквог типа на другим институтима, кад сам завршила постдокторске. И даље се, наравно, осјећам научницом у срцу и волим науку, али сва поступања према људима у тој професији, интернационално, су ме натјерала да се не вратим.*

- **Имелда:** *Да наставим пост-дипломске студије у Америци а не у Европи.*

6. Који је најбољи савјет који можете дати ?

- **Амар:** *Немојте дозволити да се икада задовољите просјеком и немојте слушати оне који вам кажу: "Ти то не можеш". Увијек грабите напријед и трудите се да будете бољи од оних какви сте били јуче.*

- **Едина:** *Ако се односи на ученике Гимназије, ја бих имала само један савјет: да више читају! Без обзира да ли су већ страствени читачи, мислим да је данашњи свијет са друштвеним мрежама веома неправедан према младима, и увијек треба да се подсјете да би било супер да генерално више читају!*

- **Имелда:** *За све студенте који су сада на прекретници између избора шта даље радити са животом, мој савјет је да изаберу нешто што им се свиђа, да не брину о успјеху, финансијском или приватном. Уколико неко жели помоћ или више објашњења поводом процеса уписа и апликација на америчке колеџе, свакако су добродошли да ми се обрате са питањима.*

Припремила: **Самира Сијарић**

Настављена дугогодишња традиција

Познато је да су гимназијалци увијек били жељни знања и да су стечено знање увијек умјели да искористе на прави начин. Свој таленат и знање сваке године показују и на разним такмичењима, на којима освајају бројне награде. И ове године, како традиција налаже, ученици наше школе постигли су задивљујуће резултате на Државном такмичењу.

Такмичари су, из свих предмета, били подијељени у двије категорије. Прву категорију чинили су ученици I и II разреда, а другу категорију ученици III и IV разреда. Ова подјела се једино није односила на географију, гдје су се за награду борили ученици од I до IV разреда, у истој категорији.

Из географије, Василије Вуковић, ученик III разреда, освојио је прву награду.

У категорији за ученике I и II разреда, награде су бројне:

- Амир Колић, ученик II разреда, освојио је друго мјесто на такмичењу из математике. Амиров ментор била је проф. Споменка Рабреновић;
- Матија Павићевић, ученик II разреда, заузео је прво мјесто из физике уз помоћ свог ментора, проф. Јеве Шћекић;

- Игор Поповић, ученик II разреда, освојио је прву награду из историје. Ментор: Љубинка Ћоровић;
- Томица Војиновић, такође ученик II разреда, освојио је друго мјесто на такмичењу из историје, а ментор му је такође била проф. Љубинка Ћоровић;
- Ана Ковачевић, ученица II разреда, освојила је другу награду на такмичењу из руског језика уз велики труд и помоћ менторке, проф. Бојане Бошковић.

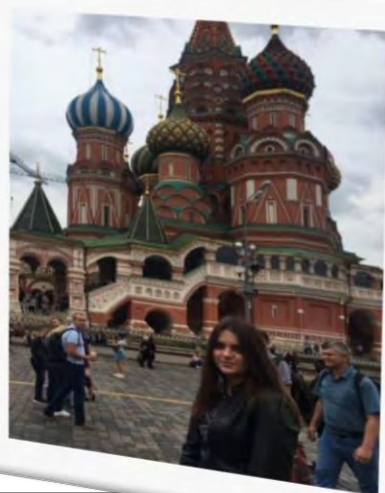
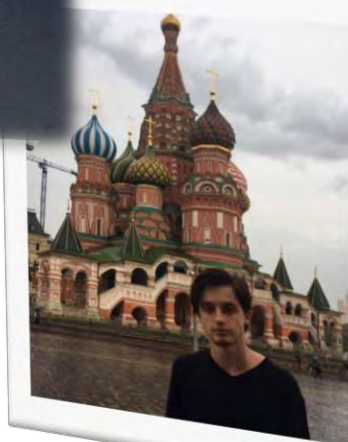
И ученици III и IV разреда су показали велики успјех на истом такмичењу:

- Елена Лопушина, ученица III разреда, освојила је прво мјесто из руског језика а ментор јој је проф. Бојана Бошковић;
- Ајлан Зајмовић, ученик IV разреда, освојио је треће мјесто на такмичењу из математике а ментор му је проф. Александра Обрадовић;
- Амина Ћатовић, ученица IV разреда, освојила је другу награду на такмичењу из биологије. Ментор: Томислав Томовић, проф.
- Алекса Матијашевић, такође ученик IV разреда, на такмичењу из математике, заузео је четврто мјесто;
- Владан Вукић, такође ученик IV разреда, освојио је, на Државном такмичењу у дебати, трећу награду у појединачној конкуренцији.
- Урош Рабреновић, ученик III разреда, на такмичењу из историје, освојио је четврто мјесто.

Изазов је тек пред њима

Ученици који су се на Државном такмичењу показали као најбољи, остварили су право учешћа на Међународној олимпијади. Нажалост, олимпијада је, због новонастале ситуације, одложена до даљњег. Ипак, вјерујемо да ће наши ученици када се олимпијада буде одржала, бити потпуно спремни и постићи задивљујуће резултате.

На олимпијаду ће ићи:

Приредила:
Милица Шарчевић

Награде из Фонда за таленте

Министарство је и ове године додијелило награде талентованим ученицима. Критеријум је за све био исти и односио се на успјех у школи, награде на такмичењима у претходној години, чланство у репрезентацији, освојену награду на Државном спортском такмичењу, чланство у ученичком парламенту као и ваннаставне активности! И ове године, слоган је гласио - За одличан пет. И наравно, на списку награђених ученика, нашли су се, као и увијек, и ученици наше школе.

Владан Вукић, ученик је IV разреда и један од награђених ученика. Награда из Фонда за таленте је признање за његов рад и труд свих претходних година. Његово интересовање је дебата, кроз коју је показао способност да аргументовано брани своје ставове и упусти се у дијалог са онима другачијег мишљења. Дебата му је донијела и бројне награде, као што су: четврто мјесто на Државном такмичењу (школске 2018/2019.), а исте те године освојио је и четврто мјесто – индивидуална конкуренција, као и треће мјесто у квизу “Мислионица”. Осим тога, ту је и трећа награда у индивидуалној конкуренцији, на

Међународном такмичењу у Будви (школске 2019/2020.). Оно што карактерише Владана јесте вишестраност, па се упоредо бави и спортом. Члан је одбојкашког клуба „Јединство” са којим је освојио бројне награде. Осим тога, члан је и школског одбојкашког тима, који је 2019. године освојио прву награду на Државном такмичењу.

Осим дебате и одбојке, показује велико интересовање за књижевност и психологију.

Алекса Матијашевић је ученик IV разреда. Његово интересовање, а уједно и омиљени предмет у школи, је математика. Љубав према математици траје годинама. Први пут на такмичење из математике отишао је као ученик 6. разреда. Прву награду на Олимпијади знања освојио је у 7. и 9. разреду (када је имао максималних 100 бодова). Наставио је да се такмичи и као ученик Гимназије. У првом разреду (2017.), на Олимпијади знања, заузео је друго мјесто. На истом такмичењу, као ученик другог разреда (2018.), заузео је треће мјесто. Ове године, на Државном такмичењу из математике, био је четврти. Математика је оно у чему се проналази, па ће, како каже, уписати факултет који има за основу исту. Поред математике, велики је љубитељ спорта којим се бави рекреативно. Велики је и Звездин навијач па не пропушта њене утакмице, а када има прилику, одлази да је подржи са трибина. У слободно вријеме

воли да одгледа неки добар филм или прочита књигу.

Немања Ћинђур је такође ученик IV разреда. Програмирање је оно што га интересује, па планира и да се тиме бави у будућности. Осим програмирања, гаји велику љубав према спорту. Члан је одбојкашког клуба „Јединство”, које му је донијело мноштво награда. Члан је и школског одбојкашког тима, који је 2018. године заузео друго мјесто на Државном такмичењу, а прошле године су били државни прваци. Ова година им је донијела побједу на општинском и регионалном такмичењу, а остварили су и пласман за Државно

такмичење, које није одржано због корона вируса.

Илха Андравић, ученица је III разреда. Ако бисте питали било кога од њених пријатеља да опишу Илху, они би вам рекли да је у питању јако вриједна, марљива, одговорна дјевојка, а прије свега одан пријатељ. Како каже, звијезда водиља јој је мисао Исака Њутна: *Оно што ми знамо је једна кап, а оно што не знамо је океан*. Жеља за знањем и успјехом довела је Илху до бројних награда. Она је 2019. године освојила другу награду на Државном такмичењу из географије и била дио тима који је Црну Гору представљао на 16. Међународној географској олимпијади, одржаној у Хонг Конгу. Исте године је са тимом освојила и прву награду у квизу "Кота +382" и отишла на наградно путовање у Италију.

Како каже, читање поезије јој причињава задовољство, баш као путовања, упознавање нових мјеста и људи.

За успјех су, како каже Достојевски, потребни дивовски рад и воља, али ја мислим да је кључна ствар вјера у себе. Захвална сам на награди и потрудићу се да наставим овим путем. Свако признање представља сатисфикацију за успјех, али и обавезује да радимо више, казала је Илха.

Ана Ковачевић је ученица I разреда и такође једна од награђених. Много воли језике, посебно руски, из којег је 2019. године освојила прву награду на Државном такмичењу. На истом такмичењу је учествовала и ове године и добијела другу награду у категорији за ученике I и II разреда. Гаји и велику љубав према цртању, па су се неки њени радови могли видјети на различитим изложбама.

Ајлан Зајмовић је ученик IV разреда. Љубав према науци, а посебно математици, открио је још у основној школи. Његов таленат за *краљицу науке* (како је он назива), препознала је његова учитељица и предложила да се пријави за такмичење. На тај начин, Ајлан је уз помоћ менторке Хидајете Лукач ушао у свијет такмичења, који му је донио мноштво награда. Током основне школе освојио је 5 награда, од чега су три биле прве. Нешто касније, као ученик наше Гимназије, Ајлан је уз своју професорицу, Зору Булатовић, заволио хемију, а професорица је у њему пронашла потенцијал за исту. Тако је, радом са својом менторком, заузео друго мјесто на Олимпијади знања. Ни успјех из математике није ништа мањи. У трећем разреду, уз велики труд и помоћ од стране професорице Александре Обрадовић, на Олимпијади знања је био први, а на

Државном такмичењу четврти. Ове године, на Државном такмичењу, заузео је треће мјесто. *Сва та такмичења, осим што су ме квалификовала за добитника награде из Фонда за теленте, пружила су ми знање које ћу кроз пар мјесеци надограђивати на факултету. Желио бих да се захвалим свима који су били уз мене све ове године, који су ми преносили знање, били моја подршка и вјеровали у мој успјех, чак и онда када сам ја сумњао у то,* рекао је Ајлан.

Ајлан је неко ко је преопознат и по многим ваннаставним активностима, члан је МЕНСЕ и својевртан доказ како наука и умјетност иду заједно. Наиме, у његовом лику и дјелу већ можемо видјети признатог пјесника нашег времена!

Амина Ћатовић је ученица IV разреда. Како каже, биологија за њу није само обичан предмет у школи, већ представља нешто много више од тога. Она јој даје могућност да стално учи и открива нешто ново, да напредује, али јој је донијела и бројне награде како у основној, тако и у средњој школи. Као ученица првог разреда наше Гимназије, освојила је прво мјесто на Олимпијади знања. Затим, на Државном такмичењу 2019. године, освојила је другу награду и на тај начин остварила право учешћа на Међународној олимпијади, одржаној у Мађарској. Ове године, Амина је освојила другу награду, такође на Државном такмичењу, и спремила се за пут у Јапан, гдје је ове године требала бити одржана

Међународна олимпијада. Нажалост, њен пут је отказан због пандемије.

Диван је осјећај када још у основној школи пронађете свој пут и нешто што вас испуњава. Још тада сам знала да је биологија нешто чиме желим да се бавим у будућности. Поред свих непрославаних ноћи и спремања за такмичење, биологија ми никада није представљала терет, зато што сам радила оно што волим, истакла је Амина. Осим биологије, сликање је такође нешто што је испуњава и у чему је подједнако талентована. Тако је прошле године освојила награду на ликовном конкурс у "Стоп корупцији". Највише јој се допада сликарство из постимпресионизма и омиљени сликар јој је Ван Гог. Поред тога, Амина је ишла у нижу музичку школу гдје је стекла основно музичко образовање и научила да свира флауту, а опробала се и у хорском пјевању.

Амир Колић је ученик II разреда. Љубав према математици и таленат за исту, довели су га до бројних награда у основној школи. Традиција је настављена и у средњој школи, па је 2019. године освојио прву награду на Државном такмичењу из математике, као и на Олимпијади знања. То му је омогућило учешће на Балканској математичкој олимпијади, али и на Међународној. Ове године је на Државном такмичењу био други, па се спремао за одлазак у Румунију, гдје се требала одржати Балканска математичка олимпијада, а нешто касније и интернационална - у Русији. Поред математике, Амир се бави и глумом. Играјући у представама, успио је да остави јак утисак на публику али и да освоји награде, међу којима је и она за најбољу глумачку бравуру.

Поред свега наведеног, Амир је и делегат Уније средњошколаца за нашу школу и позван је да са одбором иде на први *FYO Kick-off Meeting*, који се требао одржати у *Lubeck-u*.

Као признање за сав његов рад и труд, добитник је стипендије United World Colleges-а за интернационалну школу UWC у Мостару, за двије наредне године. Стипендију добијају само два ученика у Црној Гори. Заслужено, Амир се нашао међу њима! Поруке које можемо да извучемо из приложеног су бројне. Треба вјеровати у себе, радити на себи и уложити много труда. Можда све не успије из првог пута, али зато пробајте поново. Пут до успјеха је трновит, али се сваки рад и труд исплате. То је оно што Министарство просвјете жели да поручи ученицима, а награда оваквог типа постаје додатан мотив за рад и успјех! Свако од нас посједује неки таленат. Зато, не дозволите да он остане скривен или неискоришћен! Дајте све од себе и успјећете! Можда ће ријечи баш о вама испуњавати странице наредног *Гимназијалца!*

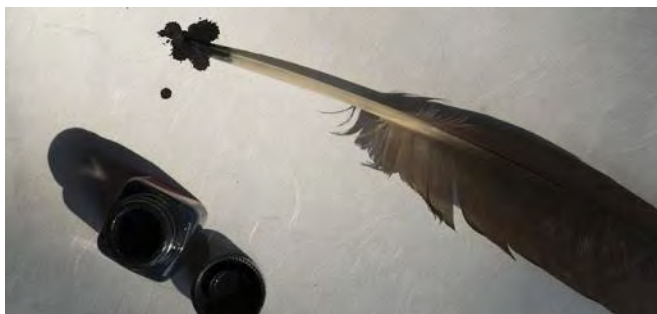
Приредила: Шарчевић Милица

Поезија - лијек душе

Слово по слово, настаде ријеч.

Ријеч по ријеч, настаде реченица.

*Реченица по реченица, настаде
пјесма.*

Честе су олује које погађају човјекову душу. Ударају га, ломе, разносе му емоције, буде у њему немир и доводе га до наизглед безизлазног стања. Као резултат тог душевног протреса, емотивног набоја и психичког земљотреса, човјек посеже за оловком, остављајући на папиру траг своје душе.

Та емотивно-интелектуална напетост, односно прегршт мисли и емоција које резултирају хаотичним стањем, буде у пјеснику (ствараоцу) невјероватну потребу да се изрази, да се “испразни“, те да вишак негативне енергије претвори у универзалне стихове.

У свему овоме, надахнуће игра и те како битну улогу. Можемо га схватити као врхунац бола и патње кроз коју пролази аутор, а из које неминовно произлази и инспирација. Када се мисао отелотвори, тада долази и до ослобођења свих негативности и фрустрација којима је претходно аутор био запосједнут. Ауторегенерација и душевни склад ствараоца такође се регулишу писањем, те тако долазимо до закључка да је поезија лијек захваљујући коме њени ствараоци лијече себе, односно своју душу.

Пожелимо ли да се излијечимо, или пак отиснемо негдје изван ове реалности, у неке сфере које су ван домаћаја обичном човјеку, пишемо! Стварајмо! Живимо поезију! Стаavimo свој живот у стихове! Јер... какав је то живот без поезије и има ли он, као такав, уопште икаквог смисла?

Слобода

Иза мојих слова
остаће траг тегетне тинте
и прегршт топле, љубавне квинте
кад једног дана из свега овог
изађем свјежа и нова.

Тад по мојој кожи расуће се цвјетови
рада бијелих,
а ја ћу лежати на крову солитера
са очима прикованим за кров свијета,
и коначно ћу ваздух удисати снагом
плућа цијелих
јер поново све живи, јер поново све
цвјета.

Пјесник у мени, ооо, и он ће цвјетати,
али истински, искрено, онако до сржи,
попут врцавог дјетета док га топла,
мајчина рука држи,
а у чељусти среће, и пјесника и то
дијете, само слобода може да одржи.

Јер пјесник, баш као и дијете,
вапи за слободом,
а у слободи лежи безброј топлих љета,
сва срећа и чар,
овог шареног свијета!

Аутор текста и пјесме
Проф. Ирма Труљанин

Ајлан Зајмовић - Одређена неодређеност

Полузамрачену собу окупа бљесак плавичасте свјетлости. Ођедном се пробудих, годину дана млађи него што сам малочас био.

Успио сам! Напокон. Толико труда и рада. Мислио сам да ће бити узалуд. Сав срећан сам излетио из собе и угледао их онако раздрагане. Свако од њих имао је диван осмијех који ми је срце испуњао необичном топлином, само мени знаној. Насмијешо сам се и ја. "Ту сте, драго ми је да вас опет видим. Недостајали сте ми много", рекао сам дрхтаво. У гласу се могла осјетити срећа испреплетена благим заносом. Сви су ме гледали зачуђено, као да сам пређашњу реченицу изговорио на латинском. Њима, разумљиво, није ни могло бити јасно шта се догађа. Они су ти који су заувјек отишли, управо сјутрадан. Да, сјутрадан. И вама је ово сигурно чудно, знам. Него, ништа то нема везе. Шта, забога, данас и има везе, када је само наше битисање апсурд? Мада, ако мене питате, није чак ни апсурд већ само његова рефлексива. Него, ни то нема везе.

Заборао сам због узбуђења и да се представим. Ја сам човјек, од крви и

меса. Мјешавина емоција и разума, предрасуда и емпатије, слабости и снаге. Одређена неодређеност одређена управо својим неодређеностима. Ови овђе људи, што ни не слуте шта се догодило сада, односно за годину дана, су комадићи мог срца. Када сам изгубио њих, изгубио сам и себе. Зато сам радио све да их повратим. И ето ме, последице небројано непреспаваних ноћи пропраћених мушким сузама. Стојим ту, опет са њима, знајући шта ће се ноћас догодити. Пролазићу поново кроз исто, али сада сигуран у успјех. И опет ћу успјети, и они ће опет отићи. Тако је записано, забога. Али нека, ја ћу опет успијевати, док ме не изда последњи атом снаге у измученом тијелу. Јер ја ипак живим од њих, они су ја, и ја сам они. А и ако не успијем поново, успио сам сада, зар не? То ће ми бити довољно сазнање за онај рационални дио мене, али безвриједна будалаштина за онај други. Него, ни то није важно. Ја сам сада задовољан, побиједио сам смрт. Није то мала ствар, макар не за моје вријеме.

Само се бојим, изгубићу разум када схватим да је ово све само илузија створена у глави смртника, довољно храброг да вјерује да је превазишао судбину.

Загрли ме - Ајлан Зајмовић

Загрли ме и пусти да тишина свира
испуњене љубављу ноте своје,
загрли ме јер ја само имам мира
када нам се срца у једно споје.

Загрли ме и никад ме не пуштај,
љубав наша нек Шекспирову смрви,
да судбина нас растави не допуштај,
будимо побједници времена први!

Не дај, драга, да олако нас збришу,
пусти да остваре се наши снови,
нек у пјесмама својим о нама пишу
Ратковић и Шантић неки нови.

Кад читали буду нек мисле да су луди
они што о љубави тако поје,
нека их, то само су људи,
нормално је да љубави се боје.

Значење – Радивоје Фемић

Дуго сам ја једну пјесму значио
Онда када сам се по стиховима
једначио

Те стихове ја сам лично смишљао
И о свима сам подуго размишљао

Сада се они од мене разилазе
Али опет ме у другима обилазе

Дуго сам ја једну пјесму значио
Тада када сам се словима јуначио

Са тог мегдана побједник је блистао
Само зато што се није истао.

Рај – Јована Обрадовић

И све се сведе на један корак
Све се сведе на један дах
Сваки ми корак постане горак
И сваки покрет претвори у прах.

И све се сведе на љета хладна
На пахуљу што закасни на длан.
Све се сведе на маштања гладна
И но ћшто је давно прогутала дан.

Све се сведе на твоје очи
И само један откуцај на сату.
Све се сведе на моћ без моћи
На душу која је давно угасила ватру.

И све се сведе на ред без реда
На рупу без дна и страхан пад.
На све нас што горимо од једа
Све што нас је давно прогутало јад.

И шта ће ми овај без краја крај
Шта ће ми без очију твојих дани
Ја још одавно снила сам рај,
И све се своди на оно од лани.

Зато те молим, мира ми дај!

ЕМОЦИЈЕ

- Андреа Радовић

Емоције су један чудан склоп у човјеку, који он не може да контролише ако су оне праве, јаке и искрене. Колико год покушавао и трудио се, увијек ће, када остане сам, схватити да то није нешто у шта он вјерује. Када год затвори очи и одлута у неки други свијет, схватиће да он заправо живи у илузији и да нам, осим љубави, ништа није потребно.

Попут неуког дјетета, које се бори да свеже пертле на својим патикама, тако се и човјек бори са својим емоцијама. Уз сав уложени труд, пертле се или замрсе или не свежу уопште, али дијете упркос томе, одлази да се игра.

У страху да не буде повријеђен, човјек не доноси одлуке које су емоционално утемељене, иако тај исти ризик постоји и када донесе рационалну одлуку. Али ко може да гарантује да је она као таква била исправна?

Много је грешака, много покушаја да се оне исправе, много питања. Одговора нема. Ипак, човјек када нешто довољно жели, трудиће се да то оствари и чврсто ће вјеровати. Јер човјек само срцем добро види.

- **Емоции** - это такой необыкновенный мир в человеке, который ему трудно держать под контролем, особенно если эти эмоции настоящие, сильные и искренние. Вопреки всем попыткам и

стараниям держать эмоции под контролем, он, оставаясь наедине с собой, будет понимать что в это даже и не верит. Каждый раз, когда закрывает глаза и уходит в какой-то другой мир, он будет понимать, что на самом деле живёт в иллюзии и что, кроме любви, нам больше ничего не нужно.

-Человек-как ребёнок, питающийся зашнуровать свои кроссовки. Именно так со всеми усилиями человек борется со своими эмоциями: шнурки то запутываются, то вообще не завязываются, но даже несмотря на это, ребёнок бежит играть.

-Боясь, что ему сделают больно, он не принимает решений, которые эмоционально основаны, хотя этот риск существует даже после принятия рационального решения. Но кто может гарантировать, что именно это решение исправное?

-Много ошибок и много попыток исправить их, много вопросов. Ответа нет. Однако, когда человек чего-то очень сильно желает, он будет пытаться сделать это и будет верит в это. -Человек хорошо видит только сердцем.

Андреа Александровна Радович

IV-4

Ментор Наташа Аничич проф.

хладноће. Тишину су скрхале црне ране пјевајући своју пјесму зле коби.

Вријеме је текло полагаано, а Лима, био је тек неколико корака до жељезничке станице. Из мрачног пролаза, одмах ту поред, чуо се грохот градских

деликвената.. Била је то његова екипа. Непомично је стајао пред пролазом, којег су његова екипа и он звали тунел. Лима није био сигуран. Много се тога ломило у њему. Запљускивали су га таласи покајања. Тражио је бијег од бијега. Ипак је поклекао. Његови кораци звучно су одзвањали тунелом. Дочекан је уз пропратне погледе и дрхтаве руке.

Стали су у круг, као по обичају и причали о незнању живота. Око њих су се налазили разбијени парчићи кристала и гомила опушака. Атмосфера је била све напетија, а руке све нервозније. Лима је гледао њихова болна лица и неиспаване очи. У тренутку се накашљао, ухватио за џеп, извинио се екипи рекавши да му звони телефон. Телефон му је био празан. А и

Човјек је јак онолико колико не одустаје када му је најтеже - Ђорђе Јеврић

Мали-велики Лима је тог мрачног јесењег дана сједио сам на клупи, покрај набујале ријеке. По парку се из његових уста ширио сиви дим последње цигарете. Облаци су се пружали градом и надмено дочаравали своје сивило. Лима је већ данима животарио тек онако, без неког посебног смисла. Тешке су те седамнаесте, мислио је он газећи ногом опушак.

У његовим водњавим и благо црвеним очима јасно се видио гнијев. Био је љут на мајку, иако је ријетко имао снаге да је тако назове. Та жена, како би почешће рекао, напустила је њихов, сада већ хладни дом. Отишла је без поздрава. За собом је оставила само траг парфема с мирисом дивље руже. Лима од тада презире руже.

Проклињао је свако ново јутро, јер живио је само кроз снове. Мрзио је и уплакани градски бетон, који му је несебично однио много више од онога што му је дао. А дао му је само привид. Капи оловне јесење кише спуштале су се низ његово тужно лице. Стао је још пар тренутака и одлучио да мало пусти корак низ нијеме улице сивог града. Подрхтавао је. Вјетар се бездушно пробијао кроз пукотине на његовој јакни. Покисле ноге кледале су му од

ријетко га се ко сјети. Похитао је ка крају тунела.

Лима је опет сам. Наслонио се на ограду и незнанца који је пролазио крај њега замолио за цигарету. Покушао је да избистри мисли. Није му ишло. Спокој је тражио у дочеку путничких возова. Један такав је пристигао на перону број један. Посматрао је те људе. Тумачио је њихове животе и осјећања. Смјењивали су се брзо. Лима је жудио за погледом. Повукао је и последњи дим цигарете, опушак бацио на тло, згазио га бушном ципелом.

Изгледа да воз убрзо креће, неким својим путем. Лима је спазио прамен црне косе зањихане вјетром како излази из последњег вагона. Ведро лице неке младе школарке зарило је поглед право у његове црне очи. То је Тина, његова тајна љубав, она из трећег Гимназије. Осмијех се насликао на њеном лицу. Осмијех упућен њему, том малом-великом дјечаку сазрелом на градском бетону.

Лима је био збуњен, али након дуго времена, и његове усне су се накосиле и саткале искрени осмијех. Осмијех упућен Тини, оној дјевојци црне косе, из трећег Гимназије.

Пут у понор - Матија Ракоњац

Мучећи се да својим, још нејаким рукама, свеже пертле на старим патикама које је скоро добио од тета-Иване, Милош је једва чекао да изађе напоље како би се играо са осталом дјецом из своје сиве, јако језиве улице. Уз сав уложени труд, шестогодишњак ипак није успијевао да свеже пертле. Из сусједне собе зачуле су се злобне ријечи његовог, већ пијаног оца, који је изгубио жену када је Милош био беба. Сурове ријечи Мирка, Милошевог оца, попут најоштрије стријеле забадале су се у рањиво дјечије срце. Милош је управо због тих ријечи мислио да је, како то већ његов отац каже, недовољно способан за живот. Тихо обрисавши сузе да се не примијети да је уопште и заплакао, несвезаних пертли, дјечак је отишао на његово мјесто за игру, тамо гдје је бјежао од свих и од свега, на улицу.

Поред страха и превише размишљања о томе како ће проћи први дан у

средњој школи, Милош је био свјестан да ако не пожури, већ први дан ће закаснити. Ушавши у стари, блиједи кабинет, запазио је да сви ученици помно прате сваки његов покрет, да нико не жели да подијели мјесто у клупи са већ разочараним дјечаком. Угледао је на крају учионице магарећу клупу у којој нико није сједио јер је била јако стара и у лошем стању. Ту је и одабрао, а и био приморан да сједне. Али, и даље није разумио зашто сви у њега гледају тако чудно. Да ли је то због његових ожиљака које је задобио док га је отац као још јако малог тукао? Или је то ипак због његове не тако “фенси“ одјеће која се косила са трендом. На Милошевом лицу јасно се могло видјети разочарење изазвано, већ на први поглед, осудом његових вршњака. У његовом, тада сломљеном срцу, текле су горке сузе. Јецаци његове душе убијали су тишину која је у Милошу владала. Још тада се у себи закleo да ће се осветити свима, да ће заувјек угасити емоције и оно најважније, да се ником, никада и ништа не смије опростити.

Касније, како су године пролазиле, Милош је одрастао у правога младића. Но, умјесто да тражи посао од кога би требао да живи као и остали двадесетпетогодишњаци који се не одлуче на студије, Милошу, прозваном Херкул, циљ је био да уђе у најозлоглашенију групу хулигана у граду. То је био онај Херкул коме је срце ломљено најсуровијим начинима од раног дјетињства, онај који је осјетио одсуство мајчинске љубави и руке која ће да га изведе на прави пут, исти онај дјечак коме је срце сломљено

онога кобног дана у средњој школи, када су га већ на први поглед сви одбацили. Херкул се држао своје заклетве да у њему више нема емоција, нема праштања ни љубави према било коме, па чак ни према оцу. Мрзио је противничку групу хулигана, мрзио је све оне који не мисле или се не понашају као он, не зато што он мисли тако, већ јер је чуо да тако треба.

Да би успио у остварењу свога циља да постане хулиган, Херкул је требао да се докаже пред члановима. Познато је да су новајлије увијек на тешким изазовима, па ни он није био изузетак.

Враћајући се кући са својом екипом криминалаца из провода, у ноћи црној као угаљ, пролазили су поред оближње кафане у којој је обично Мирко пио са осталим локалним алкохоличарима. Кроз мутни прозор кафане, Мирко је угледао сина који пролази. Изашао је и у алкохолисано стању почео викати на Херкула говорећи му и сада како је неспособан за живот, изговарајући те кобне ријечи које су Херкула уходиле откад је сазнао за себе. На крају су чак усилиједила и два шамара.

Будући хулиган није смио да дозволи да га отац тако осрамоти пред својим колегама, а додатно га је погодио и овај непотребни потез његовог оца. Одједном се пробудило све оно што се у њему скупљало још од оних ријечи када је као мали покушавао свезати своје пертле на патикама, а које је слушао толико пута послје тога, па ево и сада. Нож који му је био у џепу сијевнуо је у црној ноћи попут дијаманта који се на сунцу пресијава. Пар тренутака затим, зачуо се крик

старог Мирка који је рањен полако падао на земљу. Гледајући свог оца како полумртав лежи на улици мокрој од кише, у локви сопствене крви, Херкул се запитао *зашто?! У њему су се скупљала оловна питања, док се на његовом каменом лицу ништа није могло примијетити. Затим се пробудила и савјест уз ријечи: *Зашто Милоше?, Је ли ово твој циљ?“, *Зар овако да се докажеш хулиганима?, Зар да убијеш онога ко је теби живот дао?***

Исте оне горке сузе које су првог дана школе текле из његовог срца, потекоше сада низ Херкулово, већ видно препуно емоција, лице. Погазио је дио заклетве о емоцијама, али то уопште није погађало сада већ избезумљеног младића.

Последња ријеч Мирка који је у локви крви лежао, *Сине!*, била је кап која је прелила чашу и учинила да његово срце овај пут стварно препукне, али од туге која се скупљала још од његовог рођења, туге и чежње које су га убијале и због којих је он постао све оно што јесте. Исто оно срце које се Милош трудио да нема, овога пута је преовладало и убило га. Младић је као покошен пао поред свог, већ мртвог оца, и уз ријеч *Тата*, испустио душу...

Повратак - Илха Адровић

Пуковник Радоје Д. се послје дугогодишњег рата вратио у домовину.

Уморан и рањен, пуковник је у родни град стигао касно. Крочивши на перон жељезничке станице, запази неку чудну таму у граду, необичну за то доба дана. По његовом сату сунце би требало да је високо на небу, а у граду као да уопште није ни свануло. Нека се чудна магла бјеше надвила над градом његовог дјетињства.

У возу није доручковао, а и био се веома ужелио домаћег хљеба који мирише на његову покојну мајку, па одлучи да сврати до оближње пекаре. „Купићу најдраже пециво, сјешћу на клупу у парку у којем сам се играо као дијете, и одморићу се од дугог пута“, мислио је у себи пуковник Радоје. Међутим, пекаре његовог дјетињства није било а пекар му рече да хљеба више нема, да је све распродато и да је закаснио.

„Па добро“, помисли пуковник, „сјешћу у градску кафану и тамо се одморити и доручковати.“ Уосталом, бјеше се ужелио разговора и матерњег језика па се надао се да ће тамо срести неког од старих пријатеља. У возу ни са ким није разговарао, није срео ни једног познаника који би му омогнемо скратио дуго путовање, а никог није упознао, јер то све бјеху неки чудни

људи, коју говараху само између себе о неким још чуднијим стварима за које пуковник не бјеше ни чуо.

Одлучи, дакле, да сврати у једну од градских кафана, надајући се да ће срести неког од старих пријатеља. Али се пуковник још једном изненади. Кафана из његове младости је и даље била на истом мјесту, али тамо сједяху неки чудни људи, налик онима из воза. Причаху неке неповезане ствари, као да причају само да би говорили, помињаху акције, покрете, планове, а сви некако поспани, уморни, нерасањени, као хипнотисани. Пуковник није могао ни помислити да ти људи могу покренути неку акцију, покрет или да имају неке планове које би могли остварити. Не хтједе да сједи са њима, иако бјеше веома уморан и гладан, јер поред тога што бјеху чудни и њему далеки, нико га не позва за сто нити понуди пићем. Свако пијаше и плаћаше само за себе.

Једно од ријетких задовољстава пуковника Радоја Д. у пензионерским данима било је читање новина. Одувијек је волио да чита и новине је сваког дана куповао. Сматрао је да тако дознаје истину и чињенице и да на тај начин остаје, иако пензионер, у корак са збивањима у свијету. Одлучи тако да купи новине на матерњем језику, бар ће на тај начин мало утолити глад за познатим ријечима. Али се пуковник четврти пут тога дана изненади. У продавници није било ничега што би он назвао новинама. Само је било нечега за шта би он рекао да су сликовнице за малу дјецу. Врло мало текста, двије-три реченице, и то

са неким ријечима које је у доба пуковникове младости било срамота и помислити, а комоли написати. Не бјеше ни на једној страни вијести о представама, изложбама, подвизима и успјесима, уопште о неким лијепим стварима за које свијет треба да чује и зна, већ само о неким људима који за себе кажу да су “естрадни умјетници, звијезде у успону, модни стручњаци, млади аутори...” . Пуковник остави новине са излога у чуду, питајући се какви су то занимања и какви су то људи. Изгледа да се у његовој домовини доста тога промијенило.

Није доручковао, није срео никог познатог, није купио новине... Пуковник, помало разочаран, одлучи да прошета. На градском тргу, тамо гдје се некад шетало, разговарало и дружило, сада бјеше скоро пусто. Али пуковник видје нешто што га, по први пут тога дана, пренерази. Нешто што га подсјети на једну књигу коју давно бјеше прочитао. Наиме, на једном зиду бјеше истакнута парола:

НЕМОЈ ДА МИСЛИШ СВОЈОМ ГЛАВОМ

А испод ње, као у пост скриптум-у дописано: „Свако ко чита књиге и одлази у позориште биће најстроже кажњен.“ Пуковник Радоје Д. се прекрсти и управи поглед ка небу. Не могавши да задржи бијес и очај у себи, проговори наглас: „Боже велики на небесима, каква је ово земља? Зар нема више људи? Гдје су људи, Боже? Гдје је нестала људскост, част, слобода, кућно васпитање, основна култура? Зар нема више хљеба за гладне војнике? Зар нема више пријатеља да упита за

здравље и дочека ратника са далеког пута? Зар нема више истине и човјека који би рекао истину? Зар да нам парола буде: „Немој да мислиш својом главом“? Зар да ријеткост и нешто ненормално буде читање књига и одлазак у позориште, свете и племените дужности? “

Али Бог је ћутао.

Но, неки људи нису. Исти они људи из воза и кафане, одведоше пуковника Радоја Д. пред суд. Оптужише га за нарушавање јавног реда и мира. У оптужници је, између осталог, писало:

„Пуковник Радоје Д. на јавном мјесту реметио јавни ред и мир. Разговарао са неким “Богом“ који није био присутан, постављао нека чудна и бесмислена питања, помињао неке појмове који за нас немају значења, неку “част“ и “слободу“, нешто што се зове “кућно васпитање и основна култура“. Сматрамо дотичног лудим и захтијевамо од суда да га најстроже казни.“ Људи као људи, осудише.

....

Пуковник Радоје Д. умро је у затвору. Није имао родбине ни пријатеља.

У његовом тестаменту, кад је отворен, стајало је:

„ Видим да умирем и није ми жао. Сви ћемо умријети. Живот је кратак и смрт је неминовна. 'Живимо на земљи само један дан или мање.' Али кад већ треба да умремо и кад знамо да ћемо умријети, онда макар треба да живимо. Не да животаримо и само постојимо, већ да живимо живот достојан живљења и живот достојан једног

људског бића. Има ствари које сваки човјек мора од себе да захтјева, које су вриједне жртве, али и оних на које жив човјек никада не смије да пристане. Не смијемо да пристанемо да нам неко забрани мисао, да нам одузме право ријеч и да својевољно постанемо робови. Услови за достојанствен живот су став, карактер и поштовање самога себе.

Када сам се вратио из рата, био сам жељан грумена родне земље. Сада бих волио да је никада нијесам ни видио. Ја своју родну земљу нисам нашао. Земљу храбрих, поштених, часних и искрених људи. Те земље више нема. Ову земљу су нам оставили велики јунаци. Не смијемо земљу на коју је пала њихова крв и у којој се преврћу њихове кости бесрамно расипати и трошити, као да смо је сами стекли и као да је имамо на претек.

Један велики пјесник је једном рекао да се домовина брани животом и лијепим васпитањем. То је велика истина. Домовина се чува знањем, поштеним радом, очувањем породице и пријатељства, сјећањем на наше претке и славну прошлост, читањем књига и очувањем матерњег језика. Тако се домовина штити и то је нешто што се зове родољубље. Парола треба да нам буде:

МИСЛИ. УЧИ. РАДИ.

Само то имам да оставим.“

У спомен на пуковника Радоја Д. и на људе сличне њему, написах ову причу.

Зар је важно Ивана Шпањевић

Зар је важно

чијим се рукама покриваш,
чије те заштите чувају,
с којим мислима заспиш
и с којим се будиш,
облачиш ли црвену или
зелену тканину, је ли
уска или широка ако се
испод ње крије
слободна
и чиста душа? Зар је важно
којим се језиком служиш,
на коју помисао се
смијешиси а на коју заплачеш,
које те бриге муче
а на какве си већ навикао,
какву храну једеш
и чему се дивиш,
каквог су ти изгледа дланови
ако нису укаљани злобом
и које су ти боје руке
докле год њима умијеш загрлити?
Зар је важно, човјече,
у чијим рукама си повијен,
чије невоље носиш,
коју тугу ти носи отац а коју мајка,
с којим тугама се ти бориш,
шта те чини срећним,
налазиш ли спас

у Богу,
и ако налазиш молиш ли се
Христу
или Алаху?
Јесу ли ти дланови спојени

или руке раширене
ако говориш из срца
незатрован мржњом
и невезан оковима својих
избора и припадања.
Јер, вјера је љубав!
Вјера окови нису!
Вјера мржња није!
Зар је важно
у чему тражиш утјеху
и окрећеш ли странице
Библије ил Кур'ана
или треће књиге
која нема везе
ни с једном ни с другом
ако знаш смисао
и вриједност
онога што читаш?
Зашто,
човјече,
себе с поносом гледаш
у огледало
ако не прихваташ различитости
људске природе?
Одакле ти право
да ограничаваш љубав?
Зашто имаш потребу да мрзиш
ако
око врата носиш крст?
Скини га
ако ти само служи
да се њиме дичиш
поносно приповиједајући
приче које
можда и не знаш,
ликујући за сваком изреченом
молитвом
ако ниједну из срца не изговори.
Зар ти је важно
чије име носиш,
којим се презименом одијеваш,
ако ту одјећу
не знаш носити,

и зашто се
 човјече
 молиш Богу
 ако ти пред Богом
 нису сви једнаки,
 у чему тражиш
 опрост
 од гријехова
 ако гријеха
 свјестан ниси?
 Чију милост
 очекујеш
 ако су ти преча
 гладна уста
 бијеле
 од црне коже,
 над чијом муком се снуждијеваш
 а над чијом ликујеш
 вјерујући у исправност
 своје грешке и хвалећи се њоме као
 добрим дјелом?
 Зар се Бога
 у којег се молиш
 и кога волиш
 нимало не бојиш?
 Није важно,
 човјече,
 ко засади цвијет
 и гдје он изниче

ако има лијеп мирис
 и здрав коријен!
 Исто тако,
 човјече,
 није ни важно
 у шта човјек одрасте
 само ако себе,
 таквог какав јесте,
 Може ЧОВЈЕКОМ назвати!

НЕБО – Јована Обрадовић

Често не знамо шта живот
 спрема,
 Кроз које све буре требамо
 проћи
 И учини се некад да излаза
 нема

Али ипак излаз, сам ће нам доћи.

А има дана кад корак нестане,
 Кад све битке предали би радо
 И све прђије које вучемо са стране
 Оставили негдје да чекају, са надом.

И тек онда, ми сјетимо се тебе.
 Тек када даха и душе више нема.
 Тек кад нас опколе животне биједи
 Сјетимо се, тебе, сјетимо се неба.

Плавог свода, што над главом бдије,
 Још прије свих брига и свих мука
 наших.
 И сви они што их чува и у себи крије
 Све које смо изгубили, а радо би их
 нашли..

И зато, кад мислиш да излаза нема
 Погледај горе, подигни главу
 Излаз је близу, у тајнама неба
 Само наћи треба звијезду праву.

Томица М. Војиновић

Посложени сати

Мрак настаде, сунце зађе,

Мјесец небом господари,
Кроз ноћ вјетар лаган пирка,
Показује свитац чари!

Као огледало ријека сија
И мјесец се огледава
Своју тајну разоткрива
Даници се приближава.

Крај ријеке љубав, ко ће бити први
Бор је гране раширио вити
Са јелом се непрестано грли
Од вјетрова њено тјело штити.

Одјекнула улица, дјечјим корацама
Одјекују поља њиве и ливаде
И све исто као дјеца
Играју се па се сваде!

Тако граја одјекује
За њом зора нова доди
И природа весели се
Све љубављу новој води!

ЦИПЕЛЕ

*Овога пута морам успјети, ово је моја животна
шанса...*

У морно сунце је расипало своје посљедње

зраке и утањало у монотонију сумрака. Облаци се распришише и заузеше своја мјеста кружећи небом, притом наговјештавајући промјену времена. А у ваздуху је још мирисао врео задах асфалта, а из удаљених четврти надоласили су дим и магла, дајући ваздуху још мрачнију ноту.

У скромној сиромашој четврти, на крају тијесне улице, још увијек је горјела лампа. Пригушено свјетло већ дотрајале петролејке одавало је утисак учмалости и мртвила. Све је било у хармонији са трошном собицом, изнајмљеној на неодређено, у којој је стојао Виктор пред напрслим ситним огледалом. Разговарао је сам са собом. Из крупних, влажних очију исијавао је понос. Говорио је самоувјерено, сваки покрет руке је био пажљиво смишљен, објашњавао је невидљивом аудиторијуму... Посљедњи пут је увјежбавао свој дуго спремани говор. Сјутра је велики дан за њега. Коначно је добио шансу да покаже своје квалитете без обзира на околности у којима је животарио. Имаће прилику да достојанствено покаже другима да заиста вриједи и да није само узалудна творевина времена. Он је сада у огледалу видио “новог“ Виктора, поносног и успјешног, побједника над недаћама које су га задесиле.

Особењак и човјек са другачијим погледима на свијет рано је стекао епитет чудака и лудака. Још као младић доживио је дубоко разочарење у свијет и остао потпуно сам, без ослонца и подршке. Доживјевши и проживјевши бродолом изазван окрутношћу друштва, пролазио је кроз паклене кругове данашњице и окусио многе горке плодове живота. У незнању и пропасти, повукао се у себе и изгубио је сваку наду да на овом свијету има мјеста и за другачије људе. Коначно је схватио да ће му живот бити једноставнији ако замијени своју кожну испуцалу рокерску јакну са неким џемпером испод чијег оковратника вири испеглана кошуља, ако скине метално прстење и скрати тршаву косу, ако старке замијени италијанским моделом ципела. Знао је да га је његова опсесија природом, природним уређењима, гледање у звијезде и проучавање вансвјетовних свјетова довело до одбачености и беспарице. Знао је да пред новим послодавцем и колегама не смије причати оно што стварно мисли и осјећа, већ да мора бити шалвивција, присан, заинтересовано климати главом када се буде причало о политици, економији и женама. Од како су га звали из Агенције за запошљавање, данима је измишљао сопствени живот, смишљао приче којима, коначно, неће отјерати људе око себе. Морао је, био је принуђен да у четрдесетим годинама одбаци себе и постане неко други. Јер бити свој, у његовом случају, значило је бити гладан, бити усамљен, бити исмијан.

Свануло је ново јутро. Сунце се издизало над неугледним крововима сивог предграђа. Влага се мијешала са јутарњом спарином и мирисом прљавих улица. Неустрашив, у новом оклопу, низ улицу је ходао дотадашњи мрачни особењак и доживотни губитник. Он се овог јутра поново родио промијенивши своју јединственост у намјери да добије наклоност других. Ово је његова животна шанса.

Виктор је изашао из аутобуса и жустро се упутио низ главну улицу провинције у којој је провео скоро цијели живот. Увијек је желио да напусти то мјесто, али живот је такав, углавном нас осуди и углавном нам досуди оно што не желимо. Подигавши главу са својих нових ципела, угледа свој одраз на једном излогу бутика женске одјеће. Осјети снажну нелагодност при сусрету са очима издајника. Видио је улицканог кловна, човјека без душе, видио је у излогу лаж и ђавола који је продао себе. Проломи се гром у даљини, а ваздухом проструја горак мирис кајања. Спознаја да је највећа казна када човјек сам себе изда како би се уклопио у малограђанске норме и правила, пренерази Виктора. Осјети како се хладне капљице зноја скупљају међу храпавим длановима и брже-боље направи корак. Корак уназад. Уморно сунце опет је расипало своје посљедње зраке и утањало у монотонију сумрака. У скромној сиромашој четврти више није горјела ниједна лампа. А из канте за ђубре, на дну тијесне улице, вириле су нове ципеле.

Аутор: Никола Бараћ, ученик IV разреда

Ментор: Слађана Булатовић, проф.

КОФЕР ЉУБАВИ

Распремајући таван у трошној бакиној кући, поглед ми је привукао прашњави ковчег пун дјечјих играчака, а на дну, свезан обичним канапом, стајао је свежањ писама. Пожутјели, крхки папир, пробудио је моју радозналост, иако сам знала да није баш лијепо претурати по туђим стварима. Ни слутила нијесам да је у том коферу била скривена бакина младост, бакине успомене...Ни слутила нијесам да сам пронашла кофер љубави, односно, дедина писма упућена мојој баки.

Највољенија моја,

Прошло је три мјесеца од мог посљедњег писма. Не знам ни да ли ћу бити жив када оно, коначно, теби стигне, а твоје одговоре жељно ишчекујем. Подношљивији је и овај рат и овај фронт када знам да мене неко чека ван овог безумља. Нада да ће све ово проћи и оданост која нас веже ми помажу да заварам смрт. Тешко је овдје, свакодневно гледам војнике који дају животе за отаџбину, некада смо у позицији освајача, некада поражених...А рат је као огромна аждаја, незасит крви, смрти, болесних умова, халапљиво поједе све оне најњежније емоције и човјека претвори у камен, убилачки камен.

Кроз главу ми прође мисао да никада дирљиве ријечи нијесам прочитала. Мој ђеда, моја крв, као у најљепшим дјелима свјетске књижевности, причао је неку своју причу, емотивну, искрену, реалну, сурову животну причу.

Много потреснији од смрти војника је призор када одвајају дјечицу од својих родитеља, када им очеве и мајке убијају пред очима, ни криве ни дужне. Убија их човјек у коме је људско одавно мртво. Најрадије бих одустао, побјегао, не могу више да издржим...Снови су ми кржави, а мозак тутњи од граната и митраљеза. Нећу убити никога, нећу, знаш како сам ти обећао. Ти не заслужијеш да волиш убицу, ти заслужијеш да те волим ја - обичан човјек неупрљаних руку...

Мој деда, мој херој, велики човјек, увијек нам је испунио свако задато обећање, надам се да је и ово. Колико ли је само бринуо о баки и мислио на њу у тим мутним временима? До посљедњег тренутка његовог живота била му је центар свијета, његов тихи вјетар у леђа.

Маштај, препусти се тој сили, сањај, сањај о нама. Срешћеш ме тада, у том свијету. Потражи малу кућу са верандом у долини Лима, нашу скромну кућицу јер би нам све скупље и веће било сувишно. Нећемо имати ни велико двориште, него неко мало, љупко, испуњено мирисима ружа које ти највише волиш. Обећавам ти да ће те свако јутро дочекати најљепши приказ кад погледаш кроз прозор. Нећемо имати велике собе и велике скупе ограде и капије, али ћемо градити међусобно, заједно, велику љубав, поштовање...Само кад би се ускоро појавио тај зрачак златне слободе.

Како су нам дјеца? Да ли Немања вјжба математику? Да ли Магдалена и даље плаче када примијети да њен велики брат није у њеној близини? А Алексија и Лазар, јесу ли направили прве кораке? Да ли ме помињу, траже, питају ли за мене? Причај им о мени, мила моја, причај им...Да бар тако створе неке слике и успомене, јер ако погинем у овом проклетом рату, наша дјеца морају да знају да их је тата волио, да је дисао за њих. Пиши ми, пиши о било чему...јер само ријечима и љубављу можемо побједити овог демона и бесмисленом животу овом дати мало смисла. С љубављу,

Коста

Брзо склопих странице писма и убацих га у кофер. И заплаках се. Плакала сам од радости јер је мој деда успио да преживи вријеме зла и лудила и да дочека да и са својим унуцима и унукама ради задатке из математике. Успио је да се врати својој највољенијој и да предвече, тихо пјевушећи, залива малу башту богату ружама. Плакала сам јер сам схватила да је дошло неко чудно вријеме отуђености и себичности даривања себе, и да на овом свијету све мање има мјеста за романтике као што сам ја, као што је био мој деда. Какав то рат опет водимо?

Ауторка: Андреа Недовић, ученица III -1

Ментор: Слађана Булатовић, проф

Азербејџан виђен мојим очима – Харис Бучан

Очи, за њих кажу да су огледало душе, бисери у шкољци, показатељи реалности. Или пак зли свједоци нас самих и наших барбарских душа. Моје су очи вечерас натопљене тугом. Као и сваке вечери, чим завршим посао у нафтној компанији, сам одем у ресторан који има предиван поглед на Каспијско море. Волио сам одувјек тај моменат растерећена након

напорног посла, и да уз шољу црног чаја сумирам успјехе и неуспјехе радног дана. Већ 20 година живим у Бакуу, волим овај град, његове торњеве, његов стари дио, његове булеваре и споменике. Волим све оно што ми пружа, а и коме не би пријао лагодан живот. И док су ми очи, као двије запете стријеле, биле устремљене ка Каспијском мору, и док сам ослушкивао благи шум таласа

и хучање вјетра, преплави ме носталгија и осјетих се усамљено. Сјећања на једну провинцију кренуше да ме обузимају и осјетих се кривим што сам заборавио нека мјеста и неке људе, што сам заборавио ко сам био, и што ме жеља за новцем и богаћењем удалила од свог извора. То не смије да се деси једном Азербејџанцу, он увијек мора да чува од заборава мјесто одакле је почео. Рођен сам у једној малој провинцији Азербејџана. Сангацаи је посебан град, с посебном архитектуром и културом. Грађевине су већином од трошног камена, с уским прозрочним прозорима од дрвета, а улице су простране и поплочане калдрмом која би се усијала преко дана као жар на Прометејовој ватри. Кад год покушам да призовем слике мога родног мјеста, једна ми се увијек наметне. Шаренило престижа и сиротињских уздаха. Иста слика какву и дан-данас видим у Бакуу. Пси луталице, неухрањени и пропали, код којих би се могла пребројати свака кост трупа, први се јављају у мом сјећању. Можда јер сам некада био најсличнији њима. Слободно шетају и чекају остатке хране које им радосно бацају босоноги и разиграни малишани. Ужурбани пословни људи у фракковима и са кожним торбама хитро јурцају на посао, а насупротив њима стоје сићушне бакице насмијаних лица које продају вруће приганице на тезгама. Често сам и ја са својом баком нудио пролазнике тим слатким посланицама и радознано посматрао градске даме, које би се углавном труцкале на својим свјеже лакираним кочијама од храстовине и хладиле лепезама своја докона, блиједна лица, не осврћући се на отужне погледе сељака и сиротиње. Азербејџан – земља моћи и немоћи!

Сјећам се свих оних ћошкова гдје сам са другом дјецом играо фудбал у поцијепаној гардероби, с крпењачом у руци умјесто лопте. Подерани лактови и огуљена прашњава кољена нијесу нас никада спријечила да одустанемо од игре. Били смо безбрижни, невини и ведри као и небо над мојом земљом. Смијали бисмо се често наметљивости рибара који су продавали свој улов случајним странцима и које су убјеђивали да нигдје није тако укусна риба као у овом дијелу планете Земље. Азербејџанци воле све што је њихово, па и када увидите да можда негдје претјерају у похвалама, ви им се насмијешити и ставите им до знања да су вас убиједили. Срце ће им бити пуно, иако неће можда зарадити ниједан манат. Волио сам да се шетам око луке. Лука је, као и све луке овог свијета, бучна и пуна бродова који су довозили китово уље у великим бачвама. Уживао сам у томе да посматрам свако истоvaraње, дивио сам се снази

радника и величини бродова док сам пребројавао бурад. И сањао сам о великим градовима, завидио тим бродовима и путевима којима су они пловили. Моји земљаци воле да уживају у малим стварима и у њима да траже сву сласт и љепоту овоземаљског живота. Али оно што највише цијенимо јесте пријатељство. Хасан. Хасан и ја смо били велики пријатељи. Био је мој комшија, а уједно и локални рибар. Често сам ишао с њим на пецање, и причали бисмо тако читавог дана док посљедње зраке сунца не прогута ноћ. Сједјели бисмо на једној црвеној стијени и он би ми, држећи штап дрхтавим рукама, причао о својој младости, о данима које је провео на броду. Пјенушаво море би нас прскало, а сваки нови талас, чини ми се, будио је код Хасана неку нову успомену. Често, када бисмо завршили с дневним ловом, Хасан би ме позвао у своју кућу. Частили бисмо се врућим чајем заслаћеним, помало загорелим, џемом од шљива. Хасан је живио у малој једносратној кућици грађеној од печене цигле. Унутрашњост куће личила је на национални музеј. По зидовима соба налазиле су се разне успомена са различитих путовања, сликовнице, украси, разапета стара мрежа за пецање и ћилими... Тај мој пријатељ је волио да прича шале, волио је да се смије. Заправо, увијек се и смијао и, кад год би то учинио, забљештао би његов златни зуб. Знао је често да се шали на свој рачун и рачун тог златног умњака и да ми каже како је боље имати богатство у глави него у сламарици. Нисам те ријечи разумио као дијете, а сада се тим ријечима слатко насмијем. Много је волио да прича, причао је и када није било времена за дуге разговоре И дангубу. Био је то мудар старчић и кроз дјетињство сам много ствари научио од њега. Он ме је научио пецању, тесању дрвета, како се спремају кутаби, како се јаше карабак, како се игра ћовкан, чак сам и руски језик научио од њега. Диван је то човјек био. Мој херој, мој учитељ. Као и сви у мом граду, и нас двојица смо обожавали мугаму. Заиста је била очаравajuћа та наша традиционална игра у којој би се надметали најбољи пјевачи мога краја у пјевању, рецитовању и свирању традиционалне пјесме. И онда ме је једног дана позвао Хасан да идем са њим у позориште у велики Баку. Купио је двије карте за балетску представу. Пристао сам одмах, био сам ганут великодушношћу тог великог човјека и одушевљен што ћу присуствовати првом балетском извођену у исламском свијету. Био сам уплашен од сусрета са великим градом, широким улицама, брзим аутомобилима, али радост је брзо савладала страх. Хасан и ја смо се тог дана задовољно смјестили у стари аутобус и задовољно запљескали рукама. И од тог дана, мој живот је кренуо другим током... Када смо изашли из старе крнтије којом смо се дотруцкали до града вјетра, Хасан и ја пођосмо пут позоришта, загрљени као два ратна друга. Велики свијет се бјеше скупио да гледа то чудо. Мој поглед се није одвајао од богатих мушкараца у скупоцјеним одијелима и одважних дама у свиленим хаљинама. Све је мирисало на отменост, новац и моћ, и пожељех тада да постанем дио тог свијета. Гледао сам представу с одушевљењем, а балерине, као најљепши анђели који су се спустили са неба у Баку, изводиле су грациозне покрете које нијесам разумио, али то је било нешто најљепше што сам икада до тада видио. Желио сам да вјечно останем ту, желио сам да напустим свој градић, желио сам да будем дио великог града и вратио сам се. Док сам мучки радио првих година и борио се за своје мјесто у великом граду међу великим небодерима, највише ми је недостајао мој